

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน บ้านวังตะเคียน

นางสาวนงนุช ชลอเจริญยิ่ง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

นางนุช ชลอเจริญยิ่ง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน “บ้านวังตะเคียน”

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์สนั่น ตั้งสถิตย์, 147 หน้า

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการหลักและเร่งด่วนของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ให้หมู่บ้านมีกองทุนหมุนเวียน สร้างงานสร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก มีความสามารถในการบริหารกองทุน สามารถพึ่งพาตนเอง เรียนรู้แก้ไขปัญหา โดยมีกระบวนการในการก่อสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงในหมู่บ้าน อำเภอ โดยใช้ความเข้มแข็งของหมู่บ้านเป็นกำลังในการผลักดัน โดยใช้วิธีการดำเนินโครงการประเมิน ได้แก่ กำหนดตัวอย่าง ใช้ บร.1 – บร. 12 เป็นเครื่องมือในการประเมินกำหนดตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบ “ซีพี โมเดล” มาวิเคราะห์ โดยผลของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน “บ้านวังตะเคียน” ได้มีการจัดตั้งกองทุนอย่างถูกต้องและเป็นประชาธิปไตย การคัดเลือกคณะกรรมการอย่างโปร่งใส ประชาชนในหมู่บ้านวังตะเคียนมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประชาชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ชุมชนมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้นำชุมชนมีคุณธรรม ยุติธรรม ชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ มีคณะกรรมการบริหารกองทุนที่ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก และมีการวางแผนการดำเนินงานของกองทุนที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพมากขึ้น

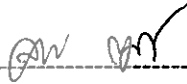
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....นางนุช ชลอเจริญยิ่ง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์สนั่น ตั้งสถิตย์)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชารา เล็กอุทัย)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

(รองศาสตราจารย์ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

18 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ต้นัน ตั้งสถิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, อาจารย์ ดร. พัฒนา กิตติอาษา และอาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
 - คุณอุษา จำปาวิทยากุล พัฒนากรอำเภอสีคิ้ว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
 - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และ
 - อำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดี คีตตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นนุช ชลอเจริญยิ่ง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีการดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 บริหารศรั้งวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	7
3. แนวคิดตาม สังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง	11
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	19
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล	21
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	23

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	25
1. รูปแบบการประเมิน	25
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน	27
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	49
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	50
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	50
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	51
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	51
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	71
3. ผลการทดลองวิธีแบบใหม่	75
4. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู	75
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน	76
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	79
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	79
2. ผลการดำเนินงาน	80
3. อภิปรายผล	80
4. ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	87

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม	21
2.2	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม	23

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท	28
2. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน กระบวนการ	34
3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน กระบวนการ	37
4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต	43
5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการ ประเมิน	48
4.1 แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย	58
4.2 แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม	58

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดขนาดและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้มีคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน มีการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน ทำให้เกิดแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุ ฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ตลอดจนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

สาเหตุประการหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ คือ ไม่มีทุนและประชาชนขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ เมื่อรัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเอง

หมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความพร้อม ที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุน และได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้โครงการกองทุนดังกล่าว ไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

สารนิพนธ์นี้เป็นการวิเคราะห์ว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของ

แต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลหรือไม่ โดยพิจารณาจาก

2.1.1 หมู่บ้านมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก

2.1.2 การบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 กระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในบ้านวังตะเคียน มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์เกิดจากปัจจัยใดบ้าง

2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน และทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

2.5 เพื่อการค้นหาและสร้างองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา และการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรีของหมู่บ้านวังตะเคียน รวมทั้งการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ คือแนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

3.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของทรัพยากรที่มีอยู่หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่จะนำมาช่วยให้โครงการนี้ดำเนินไปด้วยดี รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงาน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินงานช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

3.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : ในรายงานฉบับนี้เป็นการศึกษาที่หมู่บ้านวังตะเคียน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 4.1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน
- 4.3 ใช้ชีพชีพอเนลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- 4.4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ สังกัด จัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและตำบล เอกสารกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน เอกสารจาก อบต.หนองบัวน้อย เอกสารจากพัฒนาการประจำตำบลหนองบัวน้อย โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน (บร.1 – บร.12)
- 4.5 ประมวลผลตั้งเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ และบทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ
- 4.6 เขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 3) ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้
- 5) การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
- 6) ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง
- 7) หมู่บ้านวังตะเคียนมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 8) ได้รับข้อมูลในการจัดทำสารนิพนธ์

บทที่ 2

บริหารศนัวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยพิจารณาจากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ และได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนรับเงินจัดสรรรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและก่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงมีการสนับสนุนให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและประเมิน โครงการหลักวิชาได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 8 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
 - คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

- ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- ระเบียบ ข้อบังคับ ในการดำเนินการกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

2. การบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการ

4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิครบกำหนดวาระ หากยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
 จีนใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า
 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
 พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน
 กรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม
 หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม
 ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือก
 กรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ
 ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นการชี้
 ขาด

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่
 กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐ
 มন্ত্রী
4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการ
 บริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผล
 ประโยชน์ของกองทุน

6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
 7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
 8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
 9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐ วิชาทกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การประชุมของคณะกรรมการจะเหมือนกับการประชุมของคณะกรรมการ และวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลมให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม และ ค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงผลการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

8. ให้การสนับสนุน ปรีกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 9 บทเฉพาะกาล ข้อ 41 ซึ่งกล่าวว่า

1. เมื่อเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้

2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

แต่ละกองทุนจะคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่ากัน ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวจะเป็นบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพันน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนคนไร้ความสามารถ

5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ผลผลิตด้านต่าง ๆ ของประชากรในหมู่บ้าน ช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตของหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน

2. การได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุม วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คุณสมบัติที่ครบถ้วนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประสิทธิภาพของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ผ่านการประเมิน รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน และรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาจำนวน 6 คน

3. มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านซึ่งกำหนดขึ้น โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้าน

4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านในรูปของการถือหุ้น เงินออมสัจจะรายเดือน ค่าธรรมเนียม

5. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ การกระจายผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง มีการหมุนเวียนเงินอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมที่ให้อั้วม หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ วิธีการในการควบคุมและติดตามการคืนเงินกู้ วิธีป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้อั้วม วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนตามสัญญา การจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน มีดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยมั่นใจว่าจะลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กรวเร็ว

เพื่อสนองต่อนโยบายของรัฐบาลหมู่บ้านวังตะเคียนได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2544 ซึ่งการจัดตั้งกองทุนมีคณะกรรมการหมู่บ้าน พัฒนกรอำเภอ และชาวบ้านเกือบทุกหลังคาเรือนร่วมกันจัดตั้ง และเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจึงมีมติ กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนขึ้นเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2544

2. ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน

บ้านเลขที่ 137/2 หมู่ที่ 10 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

3. วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
2. เพื่อให้บริการเงินกู้ยืม
3. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอาชีพตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง

4. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะออมทรัพย์
5. เพื่อส่งเสริมอาชีพและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของสมาชิกในหมู่บ้าน
6. เพื่อพัฒนาบุคคล บุคลากร สมาชิกในหมู่บ้านให้มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่การทำงานของตนเอง และส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน

คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกองทุน รองประธานกองทุน เลขานุการ เภรัญญิก ผู้ตรวจสอบภายในและประชาสัมพันธ์

กรรมการกองมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่กรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนกำหนด (8 คน)

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบไปด้วยกรรมการกองทุนเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลา 30 วัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
3. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและการพนัน ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด ทุจริต ค่อหน้าที่ ถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงาน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือหน่วยงานที่ตั้งกััด
7. ไม่เป็นผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิ ตามมาตรา 68 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
2. ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดกำหนดหรือมอบหมาย

ประธานกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เป็นประธานในการประชุมและบริหารกองทุน
 2. เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
 3. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติหรือตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย
 4. ปฏิบัติงานหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อบังคับและมติของคณะกรรมการกองทุน
- ถ้าประธานกองทุนและรองประธานกองทุน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมคราวใดได้ ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งเป็นประธานสำหรับการประชุมคราวนั้น

เหรัญญิกกองทุน มีหน้าที่รวบรวมจัดเก็บ ดูแลรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุนรวมทั้งการจัดทำบัญชี พร้อมทั้งควบคุมการใช้จ่ายเงินกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

เลขานุการกองทุน มีหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุน จัดและทำรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

ผู้ตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับ ดูแล เงินกองทุนให้เป็นไปตามมติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ ผิดเอกสาร สิ่งพิมพ์ ให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรรมการกองทุนคนอื่นๆ ให้มีหน้าที่ตามคณะกรรมการกองทุนกำหนดมอบหมาย

คณะกรรมการกองทุนต้องมีการประชุมอย่างน้อยอยู่เดือนละ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็นประธานอาจเรียกประชุมได้มากกว่า 1 ครั้ง และต้องมีกรรมการกองทุนเข้าประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงครบองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมาก และกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงหนึ่งหรือเป็นผู้ชี้ขาด

กองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และที่ปรึกษา 3 คน ดังนี้

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน

1. นายโชคดี เจริญทศ	ประธาน
2. นายสนิท ทีจันทิก	รองประธาน
3. นางละม่อม ชูชนะนะ	เลขานุการ
4. นายอริศม จันทสิทธิ์	เหรัญญิก
5. นายประมวล เจริญ	ประชาสัมพันธ์
6. นางสุกานดา คินจันทิก	ผู้ช่วยเลขานุการ
7. นางบุญหลาย ปราณีตพลกรัง	ผู้ช่วยเหรัญญิก
8. นางทองลวด เนตรสูงเนิน	ผู้ช่วยเหรัญญิก
9. นายนรินทร์ ลาวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
10. นายวิชา ทีจันทิก	ประชาสัมพันธ์
11. นายแหว คีเลิศ	ประชาสัมพันธ์
12. นายสันติ พรหมจรรย์	ผู้ตรวจสอบภายใน
13. นายทวีโชค จันทสิทธิ์	ผู้ตรวจสอบภายใน
14. นายฉลอม กลาจันทิก	ผู้ตรวจสอบภายใน
15. นายทวี พรหมรัง	ผู้ตรวจสอบภายใน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายทองดี พลสมวงศ์
2. นายสมหวัง ฝ้ายจันทิก
3. นายสุบรรณ โยวรส

ที่ปรึกษา

1. นายมังกร พิพิธกุล
2. นางนันทา กลาจันทิก
3. นางสุรทิน ศรีจันทิก

5. สมาชิก

คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้พำนัก หรือ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

2. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน

3. เป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนหมู่บ้านและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

4. มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น

5. เป็นบุคคลที่มีภูมิหลังที่ดีเกี่ยวกับด้านการเงิน

6. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือสติฟั่นเฟือน

7. ยึดมั่นในการปกครองของระบอบประชาธิปไตย

8. อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์

9. ต้องไม่ติดยาเสพติดหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมทั้งต้องให้ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนพร้อมเอกสารดังนี้

1.1. สำเนาทะเบียนบ้าน

1.2. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

2. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามคุณสมบัติในระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนสามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่ม หรือองค์กรหมู่บ้านแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

บทบาทและหน้าที่ของสมาชิก

1. ในฐานะของผู้กู้สมาชิกต้องคิด และวิเคราะห์แผนกิจกรรมหรือโครงการของตัวเองหรือกลุ่ม เสนอคณะกรรมการ และสมาชิกคนอื่น ๆ รับทราบ และเห็นว่า กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ สามารถสร้างกำไรให้แก่ตนเองหรือกลุ่ม ได้อย่างไรบ้างระบุให้ชัดเจน

2. ในฐานะผู้ออมเงิน กับกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกต้องมีสัจจะในการส่งเงินออมให้กับกองทุนหมู่บ้าน การสะสมเงินนี้จะช่วยให้สมาชิกมีเงินเก็บสะสมที่มั่นคง และอาจเป็นสวัสดิการที่จำเป็นในอนาคต

3. ในฐานะของผู้ร่วมใช้เงินของแผ่นดิน สมาชิกต้องทำหน้าที่ร่วมคิดตาม ตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินของกองทุน ซึ่งอาจใช้เวทีประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านรายงานสถานะการเงินของกองทุน

สมาชิกพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
3. คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนคณะกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิก มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
5. คณะกรรมการให้ออกเนื่องจากมีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่าขาดคุณสมบัติ
6. ต้องไม่ติดยาเสพติด หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
7. วิกลจริต หรือ สติฟั่นเฟื่อง หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
8. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
9. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในโครงการ
10. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
11. มีคุณสมบัติไม่ตรงกับคุณสมบัติสมาชิกในระเบียบข้อบังคับของกองทุน

6. เงินฝากสัจจะ

สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสัจจะทุกเดือน เดือนละ 20 บาท ทุกวันที่ 1-5 ของเดือน และสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากได้ปีละหนึ่งครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี พร้อมกันนี้สมาชิกสามารถถอนและปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

7. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้

1. แบ่งคณะกรรมการติดตามผลการกู้เงินว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้หรือไม่
2. คณะกรรมการ 1 คน จะต้องติดตามสมาชิกผู้กู้ไม่ต่ำกว่า 3 คน
3. คณะกรรมการคอยให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาเมื่อสมาชิกเกิดปัญหา
4. คณะกรรมการออกแบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการของสมาชิกทุก 3 เดือน

8. วิธีป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้

1. สมาชิกต้องหาผู้ค้ำประกันเงินกู้ 2 คน หรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน
2. สมาชิกสามารถผ่อนชำระเป็นงวดได้เพื่อแบ่งเบาการส่งคืนทั้งหมดในครั้งเดียว
3. ถ้าสมาชิกรายได้ไม่ส่งคืนในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ทางคณะกรรมการทำการปิดประกาศให้สมาชิกทุกคนทราบ ถ้ายังไม่ปฏิบัติตามก็จะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

9. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกไม่ส่งเงินต้นและดอกเบี้ยตามสัญญา

1. เรียกผู้กู้มาตกลงทำประนีประนอมหนี้ว่าจะสามารถส่งชำระหนี้ได้เมื่อไร โดยผู้กู้สามารถส่งชำระหนี้เป็นงวดๆ ได้ ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน
2. เมื่อคณะกรรมการทำการติดตามหนี้จนถึงที่สุดแล้วยังจัดเก็บหนี้ไม่ได้ จะใช้วิธีดำเนินการตามกฎหมายแพ่งต่อไป

10. การชำระคืนเงินกู้

1. เงินกู้ตามประเภทการกู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้ ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาหนึ่งปี
2. เงินกู้ตามประเภทการกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มตามจำนวนภายในระยะเวลาไม่เกิน 60 วัน หรือสองเดือน

11. อัตราดอกเบี้ย

1. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามประเภทการกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้ ร้อยละ 6 บาทต่อปี
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามประเภทการกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนร้อยละ 0 บาทต่อเดือน

12. ค่าปรับ

ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 0.5 บาทต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

13. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนได้ปีบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไร คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรที่ได้มาจัดสรร ดังนี้

1. เป็นเงินปันผลตามหุ้น ในอัตราร้อยละ 15
2. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิกที่ขอู้ ในอัตราร้อยละ 20
3. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 20
4. เป็นทุนสนับสนุนการศึกษาช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน ในอัตราร้อยละ 15
5. เป็นเงินสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 10
6. เป็นค่าใช้จ่ายในกองทุน ในอัตราร้อยละ 15
7. อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร ในอัตราร้อยละ 5

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การพิจารณาเงินกู้ที่คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาให้เงินกู้ยืมดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินสองหมื่นบาท ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท ส่วนกรณีการอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจะเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมด หรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิก ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

6. การกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

7. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้กองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน

1. ต้องเป็นสมาชิกของกองทุน
2. ต้องถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น และส่งเงินฝากตั้งจะอย่างต่อเนื่อง
3. สมาชิกผู้กู้ต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ และช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง
4. โครงการที่ขอกู้ต้องดำเนินการได้จริงและมีความเป็นไปได้สูง
5. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

5.1 การพัฒนาอาชีพ

5.2 การสร้างงาน

5.3 การสร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้

5.4 บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ไม่เกินรายละ 1,500 – 3,000 บาท

6. วงเงินกู้ให้แก่สมาชิก รายหนึ่งวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท และต้องนำหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้

โครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการจำเป็น หรือ มีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควรแต่ละให้เงินกู้ เพื่อการสุรุ่ยสุร่าย หรือ เก่งกำไรไม่ได้ ในวงเงินรายละไม่เกิน 1,500 – 3,000 บาท

7. การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และการจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

8. การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

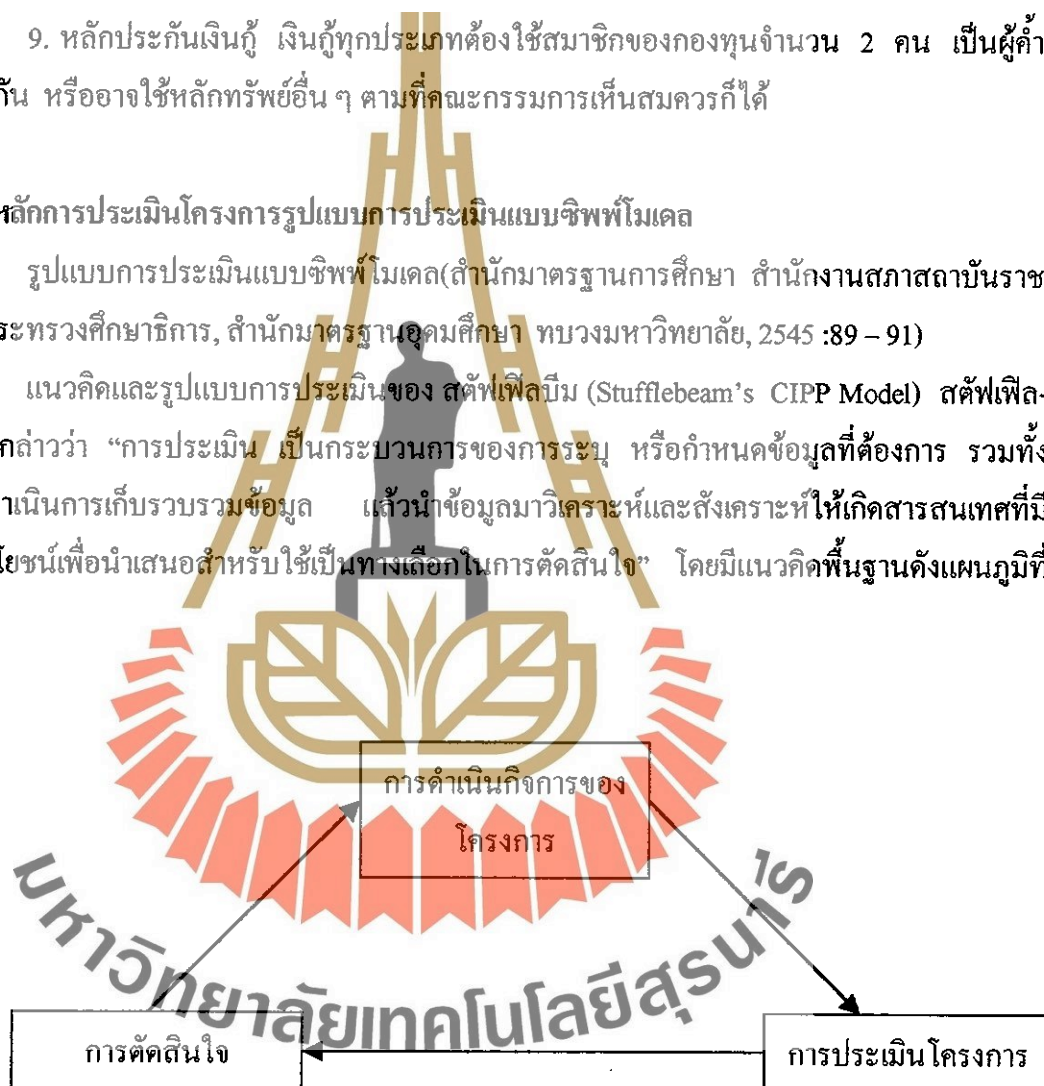
9. หลักประกันเงินกู้ เงินกู้ทุกประเภทต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกัน หรืออาจใช้หลักทรัพย์อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรก็ได้

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล(สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระบบราชการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545 :89 – 91)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐานดังแผนภูมิที่

2.1

แผนภูมิที่ 2.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และศัพท์เฟิลบีม ใช้รูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP MODEL) ซึ่งแยกการประเมินออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ เช่น สภาพภูมิอากาศ ประชากรของชุมชน สภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ เช่น เงิน 1 ล้านบาท ผู้สมัครขอกู้ สถานที่ วัสดุคิบบ กำลังทำงาน เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงาน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินงานช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน เช่น การคัดเลือกผู้กู้ การรับชำระหนี้ การทำบัญชี การทำกิจการที่ถูกวิธี การหาตลาดที่ดี เป็นต้น

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขูด เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ เช่น กองทุนสะสม ชื่อเสียงของชุมชน รายได้เป็นเงิน เป็นต้น

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

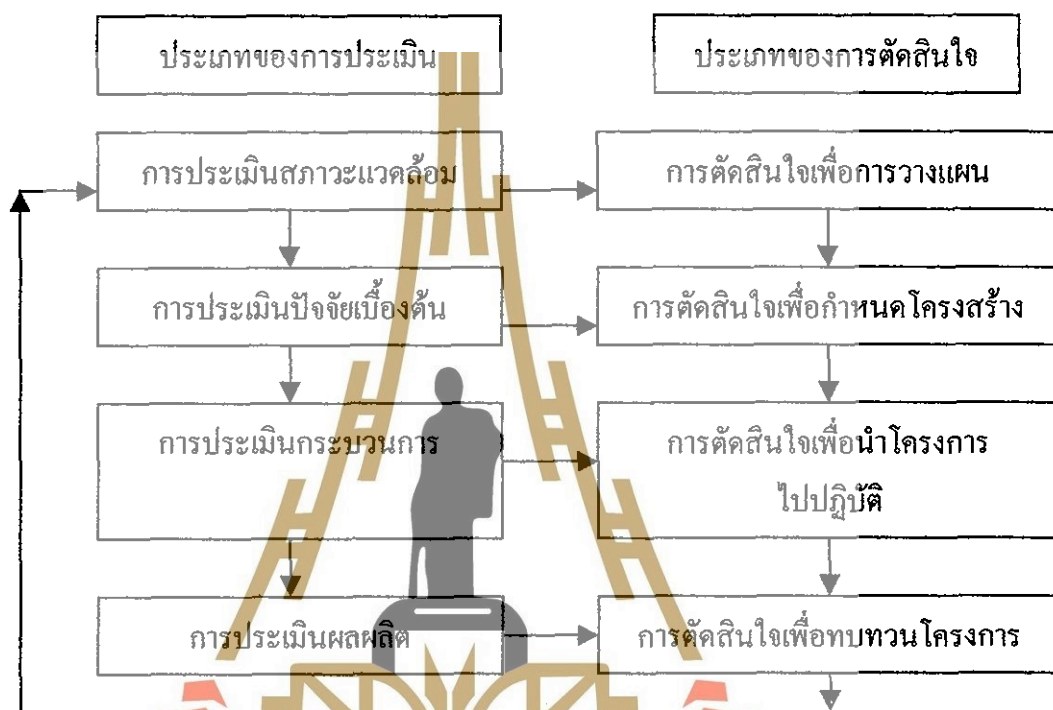
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาคับคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับเปลี่ยนโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

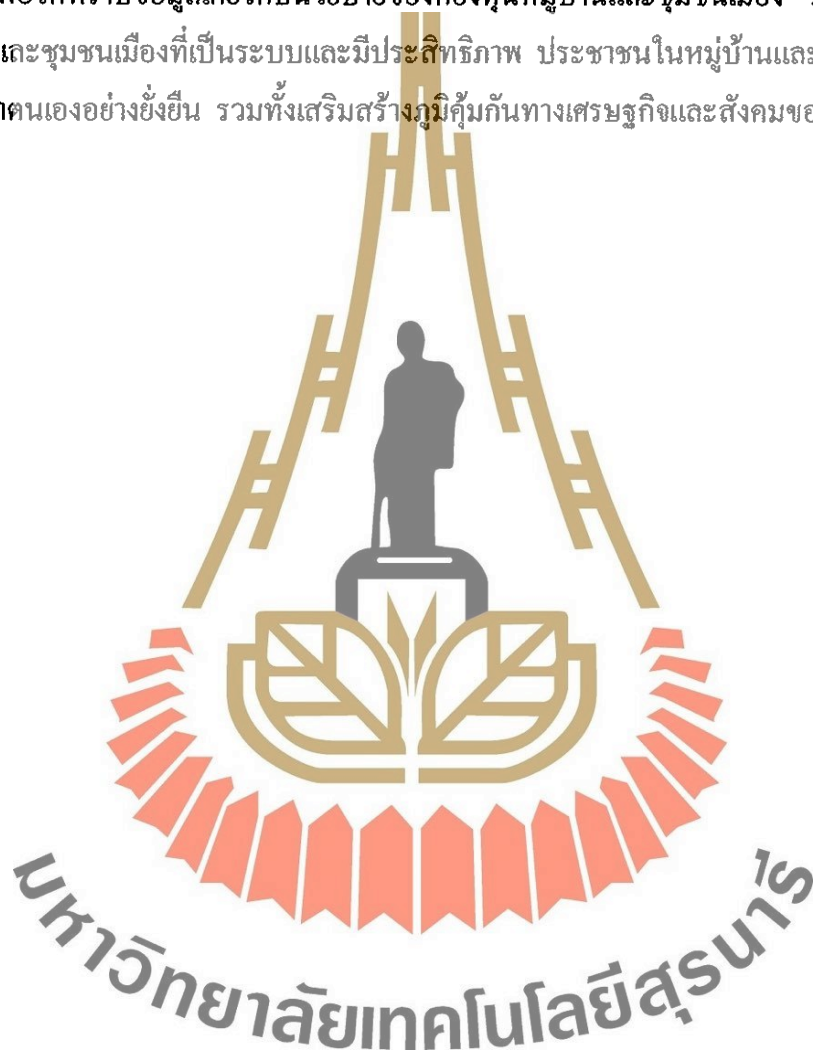
และศัพท์เฟลปิม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2.2

แผนภูมิที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของศัพท์เฟลปิม

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่าง ยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจั ดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่ หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรมุ่งเน้นเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการ ประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมิน ผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ นำความรู้ความสามารถมาใช้ในการวางแผนจั ดการโครงการและประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถมี

ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองยังสามารถช่วยสร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงานจำนวน 74,881 คน มีงานทำ โดยเฉพาะบัณฑิตในชนบทที่ยังไม่มีงานทำ พร้อมทั้งช่วยในการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นด้วย และเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายการกรณีเฉพาะ หมู่บ้านวังตะเคียน หมู่ที่ 10 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปปฏิบัติงาน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการประเมินดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน

หลักพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับ ซิปป์โมเดล (CIPP Model)

สต๊อฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่”

(ชุควิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , 2545 , 89 – 92)

แบบจำลอง CIPP ไม่เพียงแต่จะประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย และสต๊อฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่จะประเมินออกเป็น 4 ประเด็น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานะแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเพื่อการวางแผนการประเมินสถานะแวดล้อมนี้ยังเป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและตัวแปรที่มีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การประเมินสถานะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของโครงการหรือการตัดสินใจเพื่อการวางแผน

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างและความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้โครงการบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

2.1 ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2 ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานหรือบุคคลที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของสินค้าและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าถึง เวลาขงประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าไรเท่าไร วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และการวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P หรือ PC) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อการตัดสินใจนำโครงสร้างที่วางไว้ไปปฏิบัติ การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อหาสาเหตุของปัญหาหรือข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P หรือ PD) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสิ้นสุดของโครงการที่วางไว้ ว่าผลที่ออกมาเมื่อสิ้นสุดโครงการนั้นบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ แต่ถ้ากรณีผลผลิตออกมายังไม่เป็นที่น่าพอใจหรือยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ก็จะมี การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการอีกครั้ง

ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัยคือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เลือก และแผนการประเมินผลผลิตซึ่งสามารถประยุกต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้

ผลจากการประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่าการนำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

การประเมินผลผลิตช่วยให้การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ การตัดสินใจว่าจะระเบียบปฏิบัติ นั้นควรดำเนินต่อไปหรือปรับเปลี่ยนโครงการ โดยมีการแก้ไขหรือว่าจะต้องกลับไปเริ่มใหม่ทั้งหมดถึงแม้จะเพิ่มหน้าที่ในการควบคุมโครงการเข้ามาด้วย

รูปแบบการประเมินที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ชีพชีโมเดล ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้กู้)
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P หรือ PC) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P หรือ PD) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านวังตะเคียน หมู่ที่ 10 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอเสีคว์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 15 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 91 คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 77 คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน - คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้รับเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 310 คน
(ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ขึ้นไป)	

3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1. การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1
2. การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2
3. การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3
4. การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

1. การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1 = ประวัติ ความเป็นมาของ หมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากไหน และเหตุใดจึงอพยพมา สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านเป็นอย่างไร อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง) อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคมีประมาณ พ.ศ. ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา) 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข่าว	วิธีการเก็บข้อมูล
C 2 = สภาพ ภูมิศาสตร์ของ หมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน 2. อาณาบริเวณเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C 3 = สภาพ เศรษฐกิจและ สังคมของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3. จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย 4. จำนวนร้านค้าในหมู่บ้าน 5. จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน 6. โรงเรียนในหมู่บ้าน 7. โรคที่เจ็บป่วย 8. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย 9. โรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมในหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัยตำบล 3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล 5. หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. สังเกต

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C4 = วัฒนธรรม ประเพณี	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนวัด / โบสถ์ 2. จำนวนพระ / สามเณร 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อด้านต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. ชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C5 = โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หอกระจายข่าว ศาลาประชาคม ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ฯลฯ ที่เป็นประโยชน์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C6 – ผู้นำชุมชนการ รวมกลุ่มและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก , ทุนของกลุ่ม, กิจกรรม, เป้าก่อตั้ง) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. สังเกต

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C 7 = โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง (ชื่อ โครงการ/กิจกรรมของโครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ข้อมูลที่บันทึกไว้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C 8 = ความเข้มแข็งของชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนากลุ่ม 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชาวบ้าน 2. ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลดิบสัมภาษณ์ชาวบ้าน 69 ครอบครัว)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C 8 = ความเข้ม แข็งของชุมชน (ต่อ)	11. มีผู้นำที่มีความยุติ ธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ ปัญหาของชุมชน		
ระดับบุคคล C 9 = อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก/รอง 2. ผลการประกอบ อาชีพเดิม (เพียงพอ ต่อการเลี้ยงครอบครัว หรือไม่) 3. ปัญหาอุปสรรคใน การประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติ อนุมัติ	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 1 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เติม
C 10 = สมาชิก ในครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัว และรายละเอียด เช่น จำนวน, อายุ, สถาน- ภาพสมรส, ระดับการ ศึกษา, ความสัมพันธ์ กับหัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 1 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เติม
C 11 = สภาพ การอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเอง หรือไม่ ถ้าไม่มีพัก อาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 1 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เติม 3. สังเกต

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C 12 = รายได้ ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน 2. ความเพียงพอของราย ได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
C 13 = หนี้สิน ของครอบครัว ก่อนกู้เงินกองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้ สิน 3. แหล่งเงินกู้ 3.1 ธ.ก.ส. 3.2 สหกรณ์การ เกษตร 3.3 นายทุนนอก ระบบ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เดิม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2. การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน I1 = นโยบาย ระเบียบ วิธีการ แนวทางปฏิบัติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. รายละเอียดของสำนัก นายกฯ 2. รายละเอียดของ ระเบียบกองทุนฯ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบสำนัก นายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ข้องกับกองทุน หมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาจากเอกสาร
I2 = การประชา สัมพันธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชา สัมพันธ์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุน หมู่บ้าน 5. เอกสารประชา สัมพันธ์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
I3 = คณะกรรมการ ระดับอำเภอ	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนคณะกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการภาค ประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 2 (ต่อ.)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I4 = คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I5 = การเตรียมความพร้อมสร้างความพร้อมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	1. วิธีการเตรียมพร้อม 2. เนื้อหาการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/ องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 3, บร. 9 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
I6 = เงินกองทุนหนึ่งล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
I7 = เงินทุนสะสมอื่น ๆ	1. ประเภท/ จำนวน/ ที่มาและการเก็บรักษาเงินสะสมอื่น ๆ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I8 = บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพ, สมรส, ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล I9 = จำนวนเงิน กู้ที่ได้รับ	1. จำนวนเงินที่ได้รับ อนุมัติ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 11
I10 = จำนวนเงิน ลงทุนนอกเหนือ จากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุน นอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เดิม
I11 = วัตถุประสงค์การ เงินตามโครงการ โครงการ	1. วัตถุประสงค์การ เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 11
I12 = สถานที่ วัตถุประสงค์และ วัตถุประสงค์ในการ ประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการ ประกอบอาชีพ 2. วัตถุประสงค์ในการ ประกอบอาชีพ 3. วัตถุประสงค์ในการ ประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
I13 = ความรู้และ ทักษะเกี่ยวกับ การประกอบ อาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มี อยู่	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เดิม
I14 = จำนวนแรง งาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 11

3. การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3
 ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC1= การจัดทำ ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2 = การจัดทำ เอกสารขอเงิน ทะเบียน	<ol style="list-style-type: none"> กระบวนการในการจัดทำเอกสารขอเงินทะเบียน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> การสัมภาษณ์
PC3 = ระบบ บัญชีกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้ เป็นต้น ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ผู้จัดทำ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บัญชีกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC 4 = กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน PC4.1= การรับสมัคร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3. คุณสมบัติของผู้สมัครและเหตุผล 4. ปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.2=การหมดสมาชิกภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3 = ประเภทสมาชิก	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.4 = การทำทะเบียนสมาชิก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5 = กิจกรรม เกี่ยวกับการกู้เงิน กองทุนหมู่บ้าน PC5.1= ขั้นตอน การขอกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสารโครงการขอกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2 = การคัดเลือกผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3 = การโอนเงินให้ผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนการโอนเงิน 2. ปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้เงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PC 5.4 = การรับชำระหนี้	<ol style="list-style-type: none"> ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน เอกสารในการส่งเงินคืน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์
PC 6 = การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC6.1= การแนะนำการทำธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> ผู้แนะนำ ประเด็นในการแนะนำ วิธีการแนะนำ จำนวนครั้งในการแนะนำ 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์
PC6.2 = การช่วยหาตลาด	<ol style="list-style-type: none"> ผู้ที่ช่วยหาตลาด วิธีการในการส่งเสริมการหาตลาด ปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์
PC7 = การตรวจสอบการใช้ข่ายเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> ผู้ทำการตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบ ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PC8 = การจัดทำ รายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่การดำเนินงาน 4. ปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำรายงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC9 = การจัดสรร ผลประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10 = การสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทเครือข่าย 2. วิธีการสร้างเครือข่าย 3. กลุ่มคนที่เข้ามาร่วมเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่าย 6. ปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม
ระดับรายบุคคล PC11 = การใช้จ่าย เงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. รายละเอียดของการใช้จ่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร 11 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PC12 = การหา ความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 2. สังเกตจากการ เสวนาตาม แบบ บร. 6
PC13 = การหา ตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ ในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่าย	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4. การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
ระดับหมู่บ้าน			
PD 1= จำนวนสมาชิกกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD 2 = จำนวนผู้ได้เงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้ยื่นกู้แต่ละครั้ง 2. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้จากกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD 3 = ยอดเงินที่ให้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินที่ให้กู้ 2. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด 4. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจําแนกตาม บร. 4 ข้อ 5 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PD 4 = จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด (14 ม.ค. 46) 2. จำนวนผู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด (14 ม.ค.46) และเหตุผล 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD 5 = ยอดเงินที่มีการชำระคืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินที่ชำระคืนนับถึง 14 ม.ค. 46 จำแนกเป็นเงินสด, คอกเบี้ย, ค่าปรับ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD 6 = กองทุนสะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินกองทุนสะสม 2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD 7 = การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ 2. จำนวนผู้ที่ไม่ได้เงินไปไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PD 8 = ทักษะคติ ของชุมชนต่อ กองทุนหมู่บ้าน	1. ทักษะคติต่อกรรมการ กองทุนหมู่บ้านใน เชิง บวก / ลบ 2. ทักษะคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิง บวก / ลบ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน และชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 9 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เดิม
PD 9 = เกิดเครือ ข่ายองค์กรเรียนรู้ (หลังจากทำ PD 10)	1. ประเภทเครือข่ายที่ เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่าย ที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กร เครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุน (ป.บัณฑิต)	1. รายงานการ ปฏิบัติงานของ บัณฑิตกอง ทุน (ตัวเอง)
PD10= การเรียน รู้เพื่อพึ่งพาตัวเอง	1. ประสบการณ์ / การ เรียนรู้จากการดำเนิน งานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์ / การ เรียนรู้จากการเป็น สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 10
PD11 = ความ เข้มแข็งชุมชนที่ เกิดจากกองทุน หมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำ ความดี 5. โอกาสในการหา ความรู้เพิ่มเติม	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาว บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 2 และ บร. 7 2. สังเกต

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PD 11= ความเข้มแข็งชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน (ต่อ)	6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม / เสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำมีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 13. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของหมู่บ้าน		
ระดับรายบุคคล PD12 = ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ PD12.1= ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 2. มีเงินในการสร้างอาชีพ เสริมรายได้	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PD12.2 = ผลทาง อ้อม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การยอมรับจากชุมชน 2. ชาวบ้านสามารถ บริหารจัดการ โครงการ การช่วยตนเอง 3. ได้รับเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยต่ำ 4. ไม่ต้องกู้เงินจากนาย ทุนนอกระบบ 5. มีส่วนร่วมในการ พัฒนาหมู่บ้าน(จาก เงินจัดสรรสิ้นปี) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุน และชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดเวทีตามแบบ ปร. 10

ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านวังตะเคียน หมู่
ที่ 10 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การ
ประเมินไว้ 5 ประการ และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพท์ ซึ่งมีตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลตัว
ชี้วัดตามแบบการประเมินสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ของวัตถุประสงค์ของ
การประเมิน ผู้ทำสารนิพนธ์จึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัด
ตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อทราบถึงกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าบรรลุวัตถุประสงค์กองทุนที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ดังนี้				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก		16 17 19	PC5 PC9	PD1-PD7
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		14	PC1-PC9	
1.3 กระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และสร้างศักยภาพของตนเอง			PC1-PC4	PD9-PD10
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน		12,15,19	PC10-PC11	PD2-PD6 PD8,PD10
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจและสังคม		15 19	PC10	PD8,PD12
2. เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้	C1-C13	I1-I4	PC1 – PC13	PD4-PD12
3. เพื่อสร้างเครือข่ายองค์กรเรียนรู้ซึ่งทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ตำบล และระดับประเทศ		I3,18	PC10 PC12	PD9 –PD 10

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตาม ทักษะของประชาชน และที่กำหนดโดยกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD8 PD11
5. เพื่อค้นหาและสร้างองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่ การแก้ปัญหาและการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี ของหมู่บ้านวังตะเคียน รวมทั้งพัฒนาอย่าง ยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน	C1-C13	II-II4	PC1-PC13	PD1-PD12

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อ ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบ
เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทักษะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มอาชีพ ตลอดจนชาวบ้านในหมู่บ้านวังตะเคียน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

3. การจัดประชุมเวทีระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

4. การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 77 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน ใช้ข้อมูลจาก บร.11

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การ

ศึกษา ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้มีการบันทึกไว้แล้ว

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนบ้าน หมู่บ้านวังตะเคียน หมู่ที่ 10 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการ ประเมินตามแบบของทฤษฎี CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนสามารถประเมินได้ 2 ระดับคือ

1. บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

1.1 ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมด จำนวน 8.6 ล้านคน และสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีครัวเรือนขนาดใหญ่ มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย มีการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป มีลูกมากหรือสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีภาระหนี้สินที่ตกทอดมาตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) จนถึงปัจจุบัน ได้มีโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้แก่โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กข.คจ.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจน และการใช้ความสมัคราห์ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ยากจน โครงการที่ดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนโครงการของภาคเอกชน / ชุมชน ได้แก่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วน เพื่อผู้ยากลำบาก

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ภาวะความยากจนของคนไทย พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับ ร้อยละ 32.6 ปี 2535 ลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ปี 2539 เหลือร้อยละ 11.4 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลให้สัดส่วนคนจน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 และในปี 2541 ร้อยละ 15.9 ในปี 2542 ปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลงตั้งแต่ ปี 2543 ลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ปี 2544 ลดลงอีกร้อยละ 13.0 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้านคน ในปี 2544 ลดลง 1.7 ล้านคน ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้นและสัดส่วนคนจนเริ่มลดลง ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประกอบกับรัฐบาล ได้จัดสรรงบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีโครงการต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น จึงคาดหมายได้ว่า สถานะความยากจนของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงและน่าบรรลุดตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำหนดสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากร ในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ความเป็นมา

รัฐบาลได้จัดสรรวงเงินค่าใช้จ่ายสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ จำนวน 58,000 ล้านบาท ไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2545 เพื่อเตรียมพร้อมรองรับกรณีที่เศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวมาก โดยมุ่งใช้จ่ายในโครงการที่สามารถตอบสนององวัตถุประสงค้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินงานได้เร็วเพื่อให้เม็ดเงินถึงมือประชาชน ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้ทันเหตุการณ์ และมีผลต่อเนื่องระยะยาวในการเพิ่มศักยภาพของคนและขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ ภายใต้แผนงานด้านอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีโครงการสำคัญที่ได้เริ่มดำเนินงานแล้ว ณ ธันวาคม 2544 คือ โครงการชุปวีดิทัศน์ไทย โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ เป็นต้น

SMEs ย่อมาจากภาษาอังกฤษ Small and Medium Enterprises หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” สำหรับความหมายของวิสาหกิจ ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. กิจการการผลิต ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม
2. กิจการการค้า ครอบคลุมการค้าส่ง และการค้าปลีก
3. กิจการบริการ

ส่วนลักษณะขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนดจากมูลค่าชั้นสูงของสินทรัพย์ถาวร สำหรับกิจการแต่ละประเภท ดังนี้

1. กิจการการผลิต ขนาดกลางไม่เกิน 200 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
 2. กิจการบริการ ขนาดกลาง ไม่เกิน 200 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
 3. กิจการการค้า ค้าส่ง ขนาดกลาง ไม่เกิน 100 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
- ค้าปลีก ขนาดกลาง ไม่เกิน 60 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 30 ล้านบาท

ความสำคัญของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจ

SMEs คือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสภาพการณ์ทั่วไป ของประเทศอีกทั้งยังเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินลงทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจ ขนาดใหญ่ และยังช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก รวมถึงเป็นแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานทำในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ไปสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

จากการรายงานของธนาคารกรุงเทพ ระบุว่าในปี พ.ศ.2541 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งประกอบด้วย กิจการการผลิต การค้า และธุรกิจบริการ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 311,518 ราย คิดเป็นสัดส่วน 92% ของวิสาหกิจทั้งหมดในประเทศไทย ในจำนวนนี้เป็นวิสาหกิจประเภทการค้า (ค้าส่ง ค้าปลีก อุตสาหกรรมและโรงแรม) มากที่สุด 134,171 ราย คิดเป็น 43 % รองลงมาเป็นภาคการผลิต จำนวน 90,122 ราย คิดเป็น 28.9 % และการบริการ จำนวน 87,225 ราย คิดเป็น 28.7 %

กล่าวโดยสรุป SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ คือ

1. ช่วยการสร้างงาน
2. สร้างมูลค่าเพิ่ม
3. สร้างเงินตราต่างประเทศ
4. ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ โดยการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ
5. เป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุน และสร้างเสริมประสบการณ์
6. ช่วยเชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่และภาคการผลิตอื่นๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม
7. เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ

ปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs ในภาพรวม

1. ปัญหาด้านการตลาด SMEs ส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่นหรือตลาดภายในประเทศ ซึ่งยังขาดความรู้ความสามารถในด้านการตลาดในวงกว้าง โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกันความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าในท้องถิ่น หรือในประเทศที่ผลิต โดยกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น
2. ขาดแคลนเงินทุน SMEs มักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน เพื่อมาลงทุนหรือขยายการลงทุน หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้เนื่องจากการไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูง
3. ปัญหาด้านแรงงาน แรงงานที่ทำงานใน SMEs จะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือ เมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญมากขึ้น ก็จะย้ายออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงทำให้คุณภาพของแรงงานไม่สม่ำเสมอ การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้า
4. ปัญหาข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต โดยทั่วไป SMEs มักใช้เทคนิคการผลิตไม่ซับซ้อน เนื่องจากการลงทุนต่ำและผู้ประกอบการ พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาที่ทันสมัยจึงทำให้ขาดการพัฒนาในรูปแบบ ผลิตภัณฑ์แต่ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ดี
5. ข้อจำกัดด้านการจัดการ SMEs มักขาดความรู้ในการจัดการหรือการบริหารที่มีระบบ ใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยเรียนดูก็เรียนผิดเป็นหลัก อาศัยบุคคลในครอบครัว หรือญาติพี่น้องมาช่วยงาน การบริหารภายในลักษณะนี้แม้จะมีข้อดีในเรื่องการดูแลที่ทั่วถึง (หากธุรกิจไม่ใหญ่มากนัก) แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัว หากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบก็จะเกิดปัญหาเกิดขึ้นได้
6. ปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของรัฐ SMEs จำนวนมากเป็นการจัดตั้งกิจการที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผลิตตามบ้าน ผลิตในลักษณะโรงงานห้องแถว ไม่มีการจดทะเบียนโรงงาน ทะเบียนการค้า ดังนั้นกิจการโรงงานเหล่านี้ จึงค่อนข้างปิดตัวเองในการเข้ามาใช้บริการของรัฐ เนื่องจากปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษี การรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม หรือรักษาความปลอดภัย ที่กำหนดตามกฎหมาย นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริมการลงทุนก็เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐจะได้ลดเงื่อนไขขนาดเงินลงทุนและการจ้างงาน เพื่อจูงใจให้ SMEs เพียง 8.1% เท่านั้นที่มีโอกาสได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐ

7. ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์การภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมพัฒนา SMEs ที่ผ่านมาได้ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการค้าส่งออก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย คลอดจณสมาคมการค้าและอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องบุคลากร งบประมาณ จำนวนสำนักงานสาขาภูมิภาค การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ จึงไม่อาจสนองตอบได้ทั่วถึงและเพียงพอ

8. ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ข้างต้น SMEs โดยทั่วไป จึงค่อนข้างมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายและมาตรการของรัฐ ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด ฯลฯ

ผลกระทบต่อ SMEs

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี 2540 ซึ่งเริ่มจากสถาบันการเงินก่อนจะลุกลามไปสู่ธุรกิจเกือบทุกสาขาทั้งกิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ล้วนได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยกันทั้งสิ้น

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคการผลิตที่แท้จริงก็ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน กลุ่ม SMEs ล้วนประสบปัญหาขาดสภาพคล่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้อำนาจซื้อการบริโภคของประชาชนลดน้อยลง เป็นผลให้กิจการ SMEs ต้องชะลอหรือลดการผลิต การจำหน่ายหรือถึงขั้นปิดกิจการไปในที่สุด

โดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ กลุ่ม SMEs ที่เป็นการรับจ้างการผลิตอุตสาหกรรมสนับสนุน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ใช้เทคโนโลยีพึ่งพาจากต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น ส่วนกลุ่ม SMEs ที่พึ่งพาตนเองได้ และมักจะใช้ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐานมาจากครอบครัวจะสามารถดำรงธุรกิจอยู่ได้ เนื่องจากกลุ่มนี้จะมีความคล่องตัวในเรื่องการจัดการ เทคนิคการผลิต การจำหน่าย ซึ่งมักจะมีความยืดหยุ่นในการปรับตัว เพื่อรับมือกับการภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ดีกว่า กลุ่ม SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลางแต่อย่างไรก็ตามกลุ่ม SMEs โดยทั่วไปก็ยังได้รับผลกระทบจากอำนาจซื้อและการบริโภคน้อยลงของประชาชน และมีปัญหา คือ สภาพคล่องทางการเงิน ที่กระจายไปทั่วระบบเศรษฐกิจ

หากภาครัฐไม่ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ ผู้ประกอบการ SMEs เหล่านี้ก็จะทยอยปิดกิจการไปเรื่อย ๆ กระทั่งกลายเป็นปัญหาเรื้อรังทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมในที่สุด

ส่งเสริม SMEs ผู้เศรษฐกิจชาติ

การพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศไทย รวมทั้งแนวทางการพัฒนาต่อไปในอนาคต ควรจะให้ความสำคัญกับ SMEs มากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่า กิจการขนาดใหญ่จะไม่ได้รับการสนับสนุนอีกต่อไป แต่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการส่งเสริมกิจการให้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีจุดอ่อน โดยการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและให้เกิดความต่อเนื่อง เนื่องจากหากกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs มีความแข็งแกร่ง สามารถยืนหยัดและแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ ก็จะกลายเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป โดยแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนา SMEs อย่างชัดเจนในภาพรวม ดังนี้

1. เพื่อบรรเทาปัญหาของ SMEs ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และช่วยพยุงกลุ่ม SMEs ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจมีแนวทางการดำเนินการ คือปรับปรุง เพิ่ม เติม เสริม แต่ง ในจุดที่มีปัญหา เช่น เทคโนโลยีการผลิตและการบริหาร การตลาด การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาบุคลากร การเข้าถึงแหล่งข้อมูล เป็นต้น สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น องค์กรภาครัฐ เอกชน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค สถาบันอิสระเฉพาะทาง สถาบันการศึกษา

2. พัฒนา SMEs ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโต และสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก โดยมีความสามารถเทียบได้กับวิสาหกิจ SMEs ต่างชาติ และสามารถออกไปแข่งขันในต่างประเทศมีแนวทางการดำเนินการ คือ

เน้นความเข้มแข็งการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

- มาตรฐานคุณภาพสินค้า
- ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า และการให้บริการ
- มาตรฐานระบบการบริหารการผลิต เช่น ISO 9200 หรือ ISO 14000
- มาตรฐานสุขอนามัย
- การป้องกันสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
- การคุ้มครองแรงงาน และสิทธิ มนุษยชน

เน้นกลไกการสนับสนุนเงินทุน การร่วมทุน และการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สำหรับ SMEs

- เพื่อปรับปรุงผลผลิต
- เพื่อปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตและนวัตกรรม
- เพื่อปรับปรุงระบบการจำหน่ายและบริการให้รวดเร็ว
- เพื่อขยายกิจการ

3. สร้าง SMEs ที่มีขนาด มีนวัตกรรมหรือเป็นกลุ่ม SMEs ด้านนโยบายการพัฒนาให้เกิดขึ้น และเติบโตอย่างยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินการ เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสารการลงทุนสาขาที่มีศักยภาพ เน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิดและครบวงจรในลักษณะการบอบเฉพาะ เน้นกลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ เน้นกลุ่มเป้าหมายด้านนโยบาย เช่น กลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มผู้จบการศึกษาใหม่ที่มีความสามารถเชิงนวัตกรรม กลุ่มราษฎร หรือราษฎรอิสระ ที่จัดตั้งหน่วยผลิต หรือธุรกิจชุมชน

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของไทยในปี 2544 สามารถสรุปได้คือ การชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐและการฟื้นตัวของญี่ปุ่น เศรษฐกิจสหรัฐมีการขยายตัวประมาณ 3.0 – 3.5 % ลดลงจากการประมาณการ 5.0 % ในปี 2543 ในขณะที่ญี่ปุ่นก็เผชิญกับปัญหาธนาคารกลางของญี่ปุ่นเอง ซึ่งทำให้ค่าเงินเยนอ่อนตัวลง ในขณะที่ นโยบายการลดอัตราภาษีของสหรัฐ จึงมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจของอเมริกา ดังนั้นทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลการชะลอตัวตามอเมริกาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การส่งออกของไทยจะมีอัตราการขยายตัวที่ลดลงอย่างมาก

ความอ่อนแอของสถาบันการเงินภายในประเทศ แม้ว่า ณ วันที่สิ้นปี 2543 ระบบธนาคารไทยคงจะมีสัดส่วนเงินกองทุนเกิน 11 % รวมทั้งสามารถทำทุนสำรองได้ไม่ต่ำกว่า 100% แต่ถ้าหากหนี้คกชั้นมีมากขึ้น หรือมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันลดลง หรือระบบธนาคารไทยต้องรับรู้การสูญเสียในอัตราที่ใกล้เคียงกับธนาคารบีเอส ในขณะที่เดียวกันแนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจในปีหน้า จะทำให้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) ที่กีดกันการดำเนินการของธนาคารไทยยังอยู่ในระบบ ดังนั้นการเพิ่มทุนจึงยังคงเป็นความจำเป็นของธนาคารไทย

การขาดดุลการชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศ น่าจะทำให้เงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน และมีความผันผวน โดยอัตราจะเป็นไปได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบขึ้นอยู่กักับแนวโน้มในการจัดตั้งรัฐบาล โดยเฉพาะในกระทรวงเศรษฐกิจชุดใหม่ ทั้งนี้คาดว่าโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทมีค่าเท่ากับ 43.50 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544 เมื่อเทียบกับปี 2543 ในขณะที่อาจจะมีความผันผวนมากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่จะมากระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ

ความเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงของการผันผวนดังกล่าว ค่าเงินบาทอาจจะหลุดออกจากกรอบ 44 – 45 บาทได้ อย่างไรก็ตาม คาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ เพื่อไม่ให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมาก จนทำให้มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับสมัยก่อน เพราะมีบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมทำการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดสภาวะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อันเป็นผลที่กระทบโดยตรงกับประชาชนทุกคน อาจสรุปผลสภาวะแวดล้อมภายในประเทศได้ ดังตารางที่ 4.1 – 4.2

ตารางที่ 4.1 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย

ภาค	ปี 2540		ปี 2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	27.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.29	52.91	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออก	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ทั้งประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ตารางที่ 4.2 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม

ความอุดมสมบูรณ์	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั้งประเทศ
รุนแรงปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	0.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม (ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
(%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- หมายเหตุ :** 1. รุนแรงปานกลาง พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและสวนป่า
2. รุนแรง พื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตร ต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ อย่างเคร่งครัด
3. รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะต่อการเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า/ไม้ยืนต้น

1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลชุดใหม่พิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อที่ช่วยเพิ่มกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค แต่ถ้าหากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่าย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน แม้ว่าค่าใช้จ่ายบางรายการอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ ขณะนี้ หนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) มีประมาณ 55 – 56 % และในอีก 5 ปีข้างหน้า (งบประมาณ 2544 – 2549) ถ้ากองทุนฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามข้อผูกมัดในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสนล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มเติมเป็น 59 % ทำให้คนไทยเป็นหนี้คนละประมาณ 54,000 บาท และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ไขปัญหาการเงิน เช่น การเพิ่มทุนให้สถาบันการเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการบริษัทบริหารทรัพย์สินอีก 3 แสนล้านบาทแล้ว สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มขึ้นเป็น 65 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดานสำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุลและการใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปีงบประมาณปี 2544 – 2549 ประมาณ 5 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือประมาณ 2.5 แสนล้านบาท ซึ่งไม่ใช่วงเงินมากนัก ในช่วงเวลา 5 ปี ดังนั้นจะเห็นว่ารัฐบาลชุดใหม่คงจะต้องเผชิญกับกรอบข้อจำกัดทางการคลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ตลาดและนักลงทุนก็คงเรียกร้องความโปร่งใสของการบริหารจัดการทางการคลังดังกล่าวของรัฐบาล ทั้งนี้ในมุมมองของรัฐบาล การจัดตั้งบริษัททรัพย์สิน เพื่อซื้อหนี้จากสถาบันการเงินเอกชน อาจเป็นทางเลือกเพื่อเป็นการยืดเวลาและปรับปรุงเงื่อนไขของโครงการให้ความช่วยเหลือในการเพิ่มทุนขั้นที่ 1 ทั้งนี้ปัญหาเรื่องนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และเงินดังกล่าว ย่อมจะทำให้การขยายสินเชื่อใหม่จะยังคงเป็นไปได้อย่างจำกัด แม้ว่าจะมีสภาพคล่องส่วนเกินประมาณ 5 แสนล้านบาท ในขณะที่ก็ตามโดยปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งจะทำให้คนไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้นไปอีก

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท อาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ความยากจนของคนในหมู่บ้าน
2. การที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องมาจากคน ไม่ใช่มาจากเงิน เพราะเงินบางครั้งก็ทำให้คนทะเลาะและทำให้แตกความสามัคคีกันภายในชุมชนได้
3. กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ถ้าทำการจัดตั้งแล้วแต่ชาวบ้านไม่นำเงินไปฝาก ก็จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการล่มสลายได้
4. ความแตกต่างทางฐานะของชาวบ้านภายในหมู่บ้าน
5. ชาวบ้านมีการศึกษาน้อย ส่วนมากจะจบแค่ ป.4 ทำให้ไม่ค่อยมีความรู้มากนัก
6. ความสามัคคีปรองดอง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งบางชุมชนก็ไม่มีสิ่งพวกนี้ ทำให้ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร
7. การมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ถ้าชุมชนไหนไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐบาล ก็จะทำให้ชุมชนนั้นไม่มีความเจริญ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น
8. หมู่บ้านบางแห่งของประเทศยังไม่มีสาธารณูปโภคเข้าไปภายในหมู่บ้าน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา น้ำบาดาล เป็นต้น

ความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบทส่วนใหญ่มาจากการที่คนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีความสามัคคีกัน และบางหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐบาลเท่าที่ควร ทำให้เสียโอกาสที่จะทำให้อท้องถิ่นของตนเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และมีบุคคลบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม คอยจะฉกฉวยผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับตัวเอง

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้ กระแสนิยมของสินค้าจากต่างประเทศและวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทย นั้นมีมากทางด้านวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายที่วัยรุ่นมีค่านิยมตามแบบชาวต่างชาติ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งวัยรุ่นผู้หญิงก็จะแต่งกายแบบสายเดี่ยว ใส่กระโปรงสั้น กางเกงขาสั้น รองเท้าส้นสูง และตอนนี้ที่จะเห็นบ่อย ๆ คือการย้อมสีผมเป็นสีต่าง ๆ และการตัดผมตามแบบนักฟุตบอล ดารา และนักร้องชื่อดัง และอีกอย่างที่เราเห็นกันมากในทางโทรทัศน์คือ มีนักร้องชาวต่างชาติเข้ามาแสดงคอนเสิร์ตในประเทศไทยใ้หูอยู่อย่างมากมาย ซึ่งค่านิยมนี้เป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเงินทองของวัยรุ่นและของประชาชน ทำให้ประชาชนบางกลุ่มลืมนโยบายของไทยแบบเก่า ๆ ไปแล้ว และทางด้านสินค้าจากต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยมีมากมาย เช่น เหล้า เบียร์ เครื่องดื่มมีเนมาสินค้าแบรนด์เนมต่าง ๆ ที่สั่งเข้ามาในประเทศไทย และที่นิยมมากที่สุดคือ อาหารฟาสฟู๊ดส์ เช่น

ไก่เคเอฟซี แมคโดนัลด์ ไอศกรีมสเวนเซน เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์พวกนี้ ปีหนึ่ง ๆ ประชาชนภายในประเทศนิยมรับประทานกันมาก และมีราคาแพง ทำให้เงินไหลออกนอกประเทศจำนวนมากหลายหมื่นบาท และไทยต้องเสียดุลการค้าทุกปี ดังนั้นชาวไทยควรจะไม่นำค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาอีก ควรจะแต่งกายแบบไทย สินค้าควรซื้อสินค้าไทย ซึ่งมีมากมายหลายชนิดให้เลือก ไม่ว่าจะเป็นผลไม้ต่าง ๆ อาหารไทย สินค้าพื้นบ้านของไทย และเมื่อคนไทยหันมานิยมของไทย ก็จะทำให้ประเทศมีความเจริญและจะทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในประเทศมากขึ้น

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2369 ได้มีกลุ่มคนหนุ่มเดินทางมาจากทิศใต้ของหมู่บ้าน ประกอบด้วยนายทอง ทีจันทิก, นายเผิง ลุ่มจันทิก, นายเป๊ะ พรหมรังและนายเพชร (ไม่ทราบนามสกุล) โดยนายทอง มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้นำฝูงสัตว์ของตนเองเร่ร่อนไปตามถิ่นต่างๆ จนมาพบพื้นที่ลุ่มซึ่งมีหนองน้ำขนาดใหญ่และพื้นที่รอบหนองน้ำเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลจากหมู่บ้านมากนัก (ที่ตั้งของหมู่บ้านในปัจจุบัน) นายทอง จึงได้ตัดสินใจตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและทำกินในบริเวณดังกล่าว และประกอบกับในสมัยนั้น การบุกเบิกที่อยู่อาศัยและที่ทำกินสามารถกระทำได้ง่าย โดยการเข้าจับจองและถากถางเป็นที่ทำกินของตนเองได้ โดยทางราชการไม่เข้มงวดในการเข้าจับจองพื้นที่เหมือนอย่างเช่นปัจจุบัน ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2371 นายเผิง ซึ่งเป็นคนเร่ร่อน แต่เป็นผู้มีคาถาอาคม ได้มาพบพื้นที่ที่นายทองอยู่อาศัยและได้พบปะพูดคุยกับนายทอง นายทองจึงได้ชักชวนนายเผิงเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและทำกินร่วมกับตน นายเผิงจึงตัดสินใจเข้ามาตั้งถิ่นฐานตามคำชักชวนของนายทอง

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2375 นายเป๊ะและนายเพชร คนของหมู่บ้านเดียวกับนายทองซึ่งมีอาชีพนายพราน ได้ออกล่าสัตว์หาของป่าและได้มาพบพื้นที่ที่นายทองกับนายเผิงตั้งถิ่นฐานอยู่ นายเป๊ะและนายเพชรเห็นว่าพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์มากจึงได้ตัดสินใจเข้ามาตั้งถิ่นฐานร่วมกับนายทองและนายเผิง ดังนั้นคนทั้ง 4 จึงอยู่ร่วมกัน โดยมีนายเผิงเป็นหัวหน้า

ถึงแม้กลุ่มของนายทองจะออกมาตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและที่ทำกินใหม่แล้วก็ตาม แต่ในระยะแรกกลุ่มของนายทองก็ยังมี การติดต่อ เดินทางไปมาหาสู่ระหว่างหมู่บ้านเก่าและหมู่บ้านใหม่เป็นระยะๆ เมื่อมีการติดต่อไปมาหาสู่ระหว่างหมู่บ้านเก่าและหมู่บ้านใหม่เป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงทำให้ราษฎรจากหมู่บ้านเก่าย้ายเข้าไปตั้งถิ่นฐานยังหมู่บ้านใหม่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีราษฎรจาก หมู่บ้านใกล้เคียง ชาวอีสาน และชาวมอญอพยพอีกด้วย โดยระยะแรกนั้นหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลบ้านหัน แต่ต่อมาหมู่บ้านมีทางราษฎรเพิ่มขึ้นทางราชการจึงได้แยกหมู่บ้าน

ออกมาและจัดตั้งให้หมู่บ้านมีฐานะเป็นตำบล “ ชื่อตำบลหนองบัวน้อย “ ในปี พ.ศ. 2529 ซึ่งมีหมู่บ้านทั้งหมด 9 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 (หนองกกยางกลาง) หมู่ที่ 2 (หนองกก) หมู่ที่ 3 (หนองกกวังม่วง) หมู่ที่ 4 (สุมทุม) หมู่ที่ 5 (หนองบัวน้อย) หมู่ที่ 6 (ตะกั่วเก่า) หมู่ที่ 7 (ห้วยตะแดงเหนือ) หมู่ที่ 8 (ห้วยตะแดงใต้) หมู่ที่ 9 (หนองไม้ตาย)

สำหรับชื่อหนองบัวน้อยนั้นมาจากคำบอกเล่าสืบต่อกันมา คือ เดิมทีในบริเวณที่ตั้งของวัดหมู่บ้านปัจจุบัน มีหนองน้ำอยู่และหนองน้ำดังกล่าวมีบัวขึ้นอยู่จำนวนมาก บัวเหล่านั้นมีขนาดเล็ก ดังนั้นผู้มาตั้งบ้านเรือนในระยะแรกจึงได้เรียกชื่อหมู่บ้านตามลักษณะของหนองน้ำและบัวที่มีในหนองน้ำจนถึงปัจจุบัน

หลังจากหมู่บ้านได้ยกสถานะขึ้นเป็นตำบลจนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2538 หมู่ที่ 5 (หนองบัวน้อย) มีราษฎรเพิ่มขึ้นมากจน ทำให้การปกครองในหมู่บ้านเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นกำนันและคณะกรรมการหมู่บ้านจึงได้เสนอเรื่องการแบ่งเขตการปกครองใหม่จากเดิม 1 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 (หนองบัวน้อย) หมู่ที่ 10 (วังตะเคียน) และหมู่ที่ 11 (หนองมน) ดังนั้นในปัจจุบัน ตำบลหนองบัวน้อย จึงมีหมู่บ้านเพิ่มขึ้นจากเดิมมี 9 หมู่บ้าน เป็น 11 หมู่บ้าน

ดังนั้นหมู่ที่ 10 (บ้านวังตะเคียน) จึงเป็นหมู่บ้านใหม่ที่เกิดจากการแยกเขตการปกครองของหมู่ที่ 5 (บ้านหนองบัวน้อย)

2.2 การขยายตัวของประชากร

ปัจจุบันหมู่บ้านวังตะเคียนมี 131 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 673 คน ชาย 332 คน หญิง 341 คน

ประชากรวัย	1 วัน - 3 ปีเต็ม	จำนวน	45 คน
	3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	จำนวน	46 คน
	6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	จำนวน	79 คน
	12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	จำนวน	51 คน
	14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	จำนวน	51 คน
	18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	จำนวน	261 คน
	50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	จำนวน	58 คน
	60 ปี 1 วันขึ้นไป	จำนวน	82 คน

2.3 ระบบนิเวศน์ของชุมชน

หมู่บ้านวังตะเคียนตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดนครราชสีมา ห่างจากจังหวัดนครราชสีมา 60 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอสีคิ้ว 15 กิโลเมตร (ถนนสีคิ้ว – ชัยภูมิ) มีประชากร 131 ครัวเรือน
อาณาเขตพื้นที่บ้านวังตะเคียน

- ทิศเหนือ ติดกับ ห้วยฝายเหนือ ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
- ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านหนองมน หมู่ 11 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
- ทิศตะวันตก ติดกับ ถนนสายสีคิ้ว – ชัยภูมิ (ฝั่งตรงข้ามถนนเป็นบ้านห้วยสูง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา)
- ทิศใต้ ติดกับ บ้านหนองบัวน้อย หมู่ 5 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ ปัจจุบันมี 51 ไร่ แบ่งออกเป็นดังนี้

1. ป่าสงวน 48 ไร่
2. ป่าช้า 3 ไร่

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป

พื้นที่ของหมู่บ้านวังตะเคียนส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ราบเรียบถึงเป็นลอนคลื่นลอนลาดเล็กน้อย บริเวณราบเรียบส่วนใหญ่ น้ำท่วมถึง มีแหล่งน้ำที่สำคัญคือลำห้วยตะเคองใต้ ต้นน้ำเกิดจากอ่างเก็บน้ำตำบลกฤษณา ชื่ออ่างเก็บน้ำบ้านซำใต้ ซึ่งไหลผ่านตำบลกฤษณาแล้วเข้าเขตตำบลหนองบัวน้อยไหลผ่านตำบลหนองบัวน้อย หมู่ที่ 2,3,4,5,8,10 และ 11 แต่ในฤดูร้อนราษฎรในหมู่บ้านจะไม่สามารถนำน้ำจากลำห้วยตะเคองใต้มาใช้ได้ เพราะลำห้วยมีลักษณะตื้นเขินและจะไม่มีน้ำ ดังนั้นน้ำจะมีเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น

สภาพภูมิอากาศของหมู่บ้านวังตะเคียน โดยปกติสภาพภูมิอากาศสามารถแบ่งได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้คือ

1. ฤดูร้อน เริ่มจากช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 26 – 30 องศาเซลเซียส อากาศจะร้อนมากถึงร้อนปานกลาง
2. ฤดูฝน เริ่มจากช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 25 – 28 องศาเซลเซียส ปริมาณฝนตกอยู่ในช่วงประมาณ 50 – 60 วันต่อปี

3. ฤดูกาล เริ่มจากเดือนพฤศจิกายน – มกราคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 10 – 25 องศาเซลเซียส

ระบบสาธารณูปโภค

- ระบบไฟฟ้าเริ่มเข้าหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2523 ปัจจุบันหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ประมาณ 94 % ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน
- ประปาหมู่บ้านสร้างเมื่อ พ.ศ. 2544 ปัจจุบันหมู่บ้านมีน้ำประปาใช้ประมาณ 89 % ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน
- ถนนในหมู่บ้านยาวทั้งหมดประมาณ 2,450 เมตร ซึ่งเป็นถนนลาดยาง 1,000 เมตร ถนนหินคูก 1,000 เมตร และถนนบล็อกตัวหนอน 450 เมตร

2.4 การเมืองการปกครอง

หมู่บ้านวังตะเคียนมีการปกครองตามลักษณะการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2475 และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย โดยมี

1. ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี คือ นายโชคดี เติงขุนทด มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองหมู่บ้าน โดยมีลักษณะดังนี้คือ ใกล้เคียงปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เช่น การทะเลาะวิวาทระหว่างราษฎรที่ไม่สามารถตกลงกันได้ และเป็นที่ยปรึกษาของราษฎรเมื่อราษฎรเกิดมีเรื่องเดือดร้อน มีหน้าที่จัดทำทะเบียนหมู่บ้าน ดำรวจปัญหาและความต้องการของราษฎร วางแผนจัดทำโครงการพัฒนา เสนอโครงการของหมู่บ้านไปยังสภาตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนา ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างราษฎร กำนัน หน่วยงานราชการ และเอกชน เป็นผู้รับนโยบายจากทางราชการมาปฏิบัติในหมู่บ้านให้บรรลุตามเป้าหมาย เช่น การจัดและขอเลขที่บ้าน การเก็บภาษีที่ดิน การขอขบพัฒนาหมู่บ้าน รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ กลุ่มอาสาสมัครค้ำคูณสาธารณสุข และกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมี 2 คน คือ นายฉลอม คลาจันทร์ และ นายสุรพันธ์ ศรีจันทร์ โดยผู้ใหญ่บ้านเป็นคนเลือกขึ้นมาเพื่อช่วยเหลืองานในหมู่บ้าน

หน้าที่ของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไม่มีกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่แน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่จะทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้าน เช่น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านสำรวจจำนวนราษฎรและครัวเรือน ช่วยผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น

3. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกิดขึ้นจากการยกสถานะสภาตำบล ที่มีรายได้โดย

ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีรูปแบบคล้ายกับสภาผู้แทนราษฎรของประเทศอันประกอบไปด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริการองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

สมาชิกโดยตำแหน่ง

- กำนัน
- ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในเขตตำบล
- แพทย์ประจำตำบล

สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้ง ราษฎรเลือกตั้งตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

3.2 การบริหารงาน

3.2.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานสภา และรองประธานสภา มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และเลือกสมาชิกสภาเป็นเลขานุการ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

3.2.2 คณะกรรมการบริการองค์การบริหารส่วนตำบล นายอำเภอแต่งตั้งจาก

- กำนัน
- ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน
- สมาชิกสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน

สำหรับตำบลหนองบัวน้อย มีเกณฑ์รายได้เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท จึงได้ยกสถานะสภาตำบลโดยมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นของหมู่บ้านวังตะเคียน 2 คน คือ นายวุฒิศักดิ์ ตั้งตา และ นายสุชาติ ขาญสูงเนิน มีหน้าที่คอยประสานงานระหว่างราษฎร ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และทางราชการ ในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน จัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณรายจ่ายของหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้ทางสภาตำบลทราบ รวมถึงส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

นอกจากจะมีบุคคลดังกล่าวข้างต้น หมู่บ้านวังตะเคียนยังได้จัดกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้การปกครอง การพัฒนาหมู่บ้าน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นดังนี้

4. คณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วย

4.1 กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

4.2 กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นมาเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี

หน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน คือ

- การปกครอง มีหน้าที่เกี่ยวกับ งานประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง งานด้านการบริการประชาชน ส่งเสริมความสามัคคีของส่วนรวม รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
- การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ มีหน้าที่เกี่ยวกับการทำแผนและ โครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาอาชีพของราษฎร จัดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการซ่อมแซม ปรับปรุง สาธารณสมบัติของหมู่บ้าน
- การป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหน่วยคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน จัดกำลังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหมู่บ้าน
- การคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือทางราชการเร่งรัดจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ภาษีโรงเรือน การจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของหมู่บ้าน รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน
- กิจการสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำงานในหมู่บ้าน การป้องกันโรคระบาด การวางแผนครอบครัว รวมทั้งการสุขภาพและรักษาความสะอาด
- การศึกษาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือโรงเรียน ครู จัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ส่งเสริมรักษาศิลธรรม คำสอนทางศาสนา และประเพณีท้องถิ่น
- การสวัสดิการและสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับการร่วมมือกับทางราชการและเอกชนในการช่วยเหลือสงเคราะห์ต่าง ๆ การจัดให้มีที่พักผ่อนหย่อนใจ
- กิจการสตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนและ โครงการเพื่อพัฒนาสตรีและเด็กในหมู่บ้าน การส่งเสริมการพัฒนาความรู้ของสตรีในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว การส่งเสริมการรวมกลุ่มของสตรี

5. กองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ (กนช.) จัดตั้งขึ้นตามระเบียบศูนย์ประสานงานทหาร กองทุนแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการ กรมอำนวยการส่งเสริมความมั่นคงภายใน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติมาจากการเลือกตั้ง โดยวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการจะหมดวาระก็ต่อเมื่อตายหรือว่าลาออก //

เนื่องจากหมู่บ้านวังตะเคียน เพิ่งจะแบ่งเขตการปกครองออกจากหมู่บ้านหนองบัวน้อยเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2538 ที่ผ่านมา และหมู่บ้านวังตะเคียนยังไม่ได้เลือกคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้น ดังนั้นคณะกรรมการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติจึงใช้คณะกรรมการคณะเดียวกับบ้านหนอง

บัวน้อย ซึ่งจะรักษาการจนกว่าจะมีการเลือกคณะกรรมการฯ ของหมู่บ้านวังตะเคียนขึ้นมา คณะกรรมการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ มีทั้งหมด 15 คน

กองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติสามารถแบ่งออกตามลักษณะหน้าที่ได้ดังนี้คือ

1. ฝ่ายการทหาร มีหน้าที่ประสานงานและให้ความร่วมมือกับสัสดีอำเภอ ในการรับสมัครสมาชิก คณะกรรมการ กนช. รวมถึงการฝึกกำลังพล(อาสาสมัคร)ของหมู่บ้าน ให้รู้จักวิชาด้านการทหารทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
2. ฝ่ายการปกครอง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือให้คำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีความสนใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการปกครองท้องถิ่น เช่นการประชาสัมพันธุ์ การเลือกตั้งระบอบประชาธิปไตย กระจายข่าวสารจากทางราชการ
3. ฝ่ายเศรษฐกิจ มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรในหมู่บ้านมีรายได้สูงขึ้น เช่นการนำปุ๋ยมาแจกแก่ราษฎรที่มีอาชีพทำไร่ทำนา การขุดคูคลอง และการชลประทาน เป็นต้น
4. ฝ่ายสนับสนุน มีหน้าที่ประสานงานและช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อมีการจัดกิจกรรมและการปฏิบัติงานของฝ่ายการทหาร ฝ่ายการปกครอง ฝ่ายเศรษฐกิจ เช่น การประชาสัมพันธุ์ของกิจกรรมของฝ่ายต่าง ๆ การแจ้งข่าวการประชุมของคณะกรรมการกลุ่มได้รับทราบ เป็นต้น

สำหรับคณะกรรมการที่เหลือนี้จะเป็นบุคคลที่คอยประสานงานและให้ความร่วมมือกับประธานฝ่ายต่าง ๆ เมื่อมีกิจกรรมของฝ่ายต่าง ๆ ของกลุ่มขึ้น

2.5 ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

สภาพเศรษฐกิจโดยรอบของหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ผลผลิตที่ได้จากการเพาะปลูกที่สำคัญได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย และมีการเลี้ยงสัตว์ได้แก่ โค กระบือ สุกร โคนม ไก่เมือง ไก่พันธุ์เนื้อ/ไข่ เป็ด สำหรับอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมได้แก่ การทอผ้า รับจ้าง การค้าขาย งานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผลให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในหมู่บ้านสูงขึ้น

ชาวบ้านในหมู่บ้านวังตะเคียนมีอาชีพทำนามาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อแรกตั้งหมู่บ้านนั้น มีครุว์เรือน อยู่ประมาณ 20 หลังคาเรือน พื้นที่ทำนาจะอยู่ห่างออกไปจากตัวหมู่บ้าน พื้นที่ทำนาเริ่มจากการถางป่าจับจองที่ดิน ไม่ทราบปีที่แน่ชัดในการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน แต่ทราบว่าเอกสารที่ได้จากทางราชการ เป็น ส.ค.1 บ.ท.5 และ น.ส.3 ตามลำดับ อาจกล่าวได้ว่าข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในหมู่บ้านวังตะเคียน เพราะชาวบ้านที่นิยมบริโภคข้าวเจ้ามากกว่า

ข้าวเหนียว พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกกันมากในหมู่บ้านนี้คือ ข้างพันธุ์ขาวตาแห้ง ข้าวหอมมะลิ และข้าวเหลืองประทิว

แรงงานที่ใช้ในการทำนาในอดีตใช้วิธีการเอาแรงกันภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “เอาแสงกัน” หมายถึง บ้านไหนที่เริ่มมีการปักดำก็จะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันทำ หลังจากปักดำในที่นา นั้นเสร็จแล้วก็จะเวียน ไปยังบ้านหลังอื่นที่ได้ขอแรงตกลงกันไว้แต่แรกต่อไป

เมื่อเริ่มฤดูฝนเดือนมิถุนายน ชาวนาก็จะเริ่มไถนา ก่อนโดยใช้ควาย ต่อมา มีวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี โดยนำรถไถมาแทนควาย ซึ่งจะได้ปริมาณงานมากกว่า และสะดวกรวดเร็วกว่า ด้วยเหตุนี้เองการใช้แรงงานควายสำหรับ ไถนาเริ่มลดน้อยลงนี้เป็นเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกือบทุกบ้านในวังตะเคียน ไม่นิยมเลี้ยงควายอีกต่อไป หลังจากที่ไถนาเสร็จแล้วชาวนาก็จะแบ่งพื้นที่นาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งไว้สำหรับเพาะต้นกล้าที่จะปักดำ อีกส่วนหนึ่งเอาไว้ปักดำ เมื่อต้นกล้าเติบโตได้ขนาดเหมาะสม เจ้าของที่นา ก็จะจ้างชาวบ้านมาทำการถอนกล้า และปักดำ ซึ่งต้องมีการบอกหรือมีการจองตัวไว้ล่วงหน้าโดยให้ราคาค่าถอนต้นกล้า ร้อยละ 1 บาท ค่าปักดำคิดเป็นวันวันละ 100 บาท ชาวบ้านที่มาขายแรงงานคือ คนที่มีความคุ้นเคยและรู้จักกันภายในหมู่บ้าน บางคนเคยเป็นเจ้าของที่นามาก่อน แต่เมื่อขายที่นาไปและเงินที่ได้จากการขายที่นาหมดไป ก็ต้องออกมารับจ้างทำนา

ต้นข้าวจะออกรวงเต็มที่และสามารถเริ่มเก็บเกี่ยวได้ในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม โรงสีภายในหมู่บ้านที่ชาวบ้านเอาก้าวไปสีมีอยู่ 2 แห่ง คือ

1. โรงสีของพ่อใหญ่ดำ พรจันทิก อยู่ในหมู่ที่ 5 บ้านหนองบัวน้อย
2. โรงสีของนายทองอินทร์ ตาวรณ อยู่ในหมู่ที่ 5 บ้านหนองบัวน้อยเช่นเดียวกัน

เจ้าของโรงสีไม่ได้คิดค่าสีข้าว แต่จะเก็บเอาเปลือกข้าว และรำได้ ชาวบ้านจะได้แต่ส่วนส่วนที่เป็นข้าวสารไป รำข้าวเจ้าของโรงสีจะเก็บไว้เป็นอาหารหมูซึ่งตนเองเลี้ยงไว้

ภาษา

หมู่บ้านวังตะเคียนส่วนใหญ่ชาวบ้านจะพูดภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทย-ลาว

พิธีกรรมและความเชื่อ

จากการศึกษาเรื่องพิธีกรรมและความเชื่อในหมู่บ้านวังตะเคียน พบว่ามีพิธีกรรมและความเชื่ออยู่ 4 แบบ คือ แบบพระ(พุทธ), แบบผี, แบบพราหมณ์, แบบพราหมณ์และพุทธ

1. พิธีกรรมและความเชื่อแบบพระ (พุทธ)

1.1 พิธีบุญเข้าพรรษา

- 1.2 พิธีบุญข้าวสาก
- 1.3 พิธีบุญพระเวส (บุญมหาชาติ)
- 1.4 พิธีบุญกฐิน
- 1.5 พิธีบุญผ้าป่า
- 1.6 พิธีบุญออกพรรษา
- 1.7 พิธีบุญสงกรานต์
- 1.8 พิธีทำบุญผีกระดูก
- 1.9 พิธีทำบุญกลางบ้าน
2. พิธีกรรมและความเชื่อแบบผี
 - 2.1 พิธีเลี้ยงผีตาแฮก
 - 2.2 พิธียกศาลเจ้าที่
 - 2.3 พิธีแห่นางแมว
 - 2.4 พิธีเลี้ยงศาลตานู
3. พิธีกรรมและความเชื่อแบบพราหมณ์
 - 3.1 พิธียกศาลพระภูมิ
 4. พิธีกรรมและความเชื่อแบบพราหมณ์และพุทธ
 - 4.1 พิธียกเสาเรือน
 - 4.2 การรักษาโรคด้วยน้ำมัน
 - 4.3 การควงโขกชะตา
 - 4.4 พิธีเรียกขวัญนาค

พิธีกรรมส่วนใหญ่จะเป็นแบบพุทธ แสดงให้เห็นว่า หมู่บ้านวังตะเคียนนี้ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธมากที่สุด ศาสนาพุทธจึงมีบทบาทสำคัญในชีวิตของชาวบ้าน ชาวบ้านส่วนมากจะไปทำบุญที่วัดหนองบัวน้อย (หมู่ 5)

วัดบ้านหนองบัวน้อยเดิมนั้นอยู่ห่างจากวัดประมาณ 200 เมตร แต่ได้ย้ายมาอยู่ที่ปัจจุบันเนื่องจากที่เดิมนั้นแคบ ขยายไม่ได้จึงได้ย้าย อีกทั้งสถานที่ใหม่มีหนองน้ำอยู่หลังวัด ทำให้สะดวกสบายในการใช้น้ำ วัดหนองบัวน้อยมีอายุประมาณ 100 กว่าปี ปัจจุบันเจ้าอาวาสวัดหนองบัวน้อยคือ พระครูปฐม สราภิบาล และ ปัจจุบันวัดหนองบัวน้อยมีพระภิกษุ 11 รูป

โรงเรียนและการศึกษา

บ้านวังตะเคียนไม่มีโรงเรียนเพราะแยกหมู่บ้านมาจากบ้านหนองบัวน้อยดังนั้นระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 เด็กในหมู่บ้านจะเรียนที่โรงเรียนบ้านหนองบัวน้อยเป็นส่วนใหญ่และบางส่วนจะเข้ามาเรียนในตัวอำเภอสีคิ้ว คือโรงเรียนประสารวิทยา โรงเรียนไทยวัฒนาประชารัฐ และโรงเรียนมงคลกุลวิทยา

โรงเรียนบ้านหนองบัวน้อยปัจจุบันมีครู 10 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีสาขาวิชาเอกที่จบดังนี้ วิชาเอกวิทยาศาสตร์ 1 คน, วิชาเอกการประถมศึกษา 2 คน, วิชาเอกบริหาร 2 คน, วิชาเอกแนะแนว 1 คน, วิชาเอกพลศึกษา 1 คน, วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา 2 คน, วิชาเอกชีววิทยา 1 คน

เมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้วเด็ก ๆ ในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะไปศึกษาต่อที่โรงเรียนห้วยลึกผดุงวิทยา ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา (ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 4 ก.ม.) และ โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดีผดุงวิทยา” ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา (ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 15 ก.ม.)

สุขภาพอนามัย

ชาวบ้านส่วนมากเมื่อเจ็บป่วยจะเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ คือ โรงพยาบาลสีคิ้ว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา แต่ถ้าอาการรุนแรงทางโรงพยาบาลสีคิ้วก็จะส่งเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา เพราะเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาจะพร้อมมากกว่า

สรุปบริบทบ้านวังตะเคียน

เศรษฐกิจในบ้านวังตะเคียนมีรูปแบบของการเป็นเกษตรกรรมมากที่สุด เครื่องมือเป็นสัญลักษณ์ของความผูกพันทางสังคมมากกว่ากลุ่มเพื่อนบ้าน ช่องว่างระหว่างชนชั้น ชูานะ และอำนาจ ไม่ค่อยจะปรากฏในหมู่บ้านนี้ ความรู้สึกของชาวบ้านเชื่อว่าไม่มีใครรวยมากหรือจนมาก ทุกคนต่างรู้สึกว่าการบ้าน ทุกครัวเรือนมีพอกินพอใช้ มีฐานะปานกลาง ผู้ใหญ่บ้านและกำนันเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงภายในหมู่บ้าน ตามแนวทางของรัฐ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคือพัฒนากรคอยเป็นที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือในการพัฒนา แม้จะมีการรวมกลุ่มทางสังคมบ้าง เช่น กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มทอผ้า กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น แต่ในชีวิตประจำวันของหมู่บ้านนี้ จะเน้นการดำรงชีวิตแบบปัจเจกชนที่มีความแตกต่างกันมากกว่า ในด้านตัวบุคคล ด้านการปกครอง ด้านการให้ความร่วมมือความสามัคคีของชาวบ้าน

ก็ดี โดยทั่วไปแล้วเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้หมู่บ้านวังตะเคียนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว

บทบาทและพิธีกรรมนอกจากจะเป็นที่พึงพอใจให้ชาวบ้านแล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์แสดง ความสามัคคีและความร่วมมือกันของชาวบ้านอีกด้วย เช่น ช่วงสงกรานต์หนุ่มสาวที่ออกไป ทำงานในเมืองจะกลับมารดน้ำคำหัวผู้ใหญ่เพื่อแสดงความกตัญญู หนุ่มสาวจะได้มีโอกาสสนุกสนาน รื่นเริง และเป็นการพบปะกันของชาวบ้านทั้งหมู่บ้าน ซึ่งวันที่ 15 เมษายน ของทุกปีจะมี พิธีสงฆ์พระที่วัดบ้านหนองบัวน้อย

การดำรงอยู่ของพิธีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านยังสามารถ อนุรักษ์วัฒนธรรมไว้ได้ แต่ นำเสียดายที่พิธีกรรมบางอย่าง เช่น ประเพณีแห่นางแมว ไม่เกิดขึ้นอีกเลยในหมู่บ้านเหลือเพียง แค่ความทรงจำของชาวบ้านในหมู่บ้านเท่านั้น

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังตะเคียน หมู่ 10 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอเสด็จ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1. ผลการประเมินบริบทของหน่วยระบบ A

1. ประชากรของหมู่บ้านวังตะเคียนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ชาวบ้านส่วนใหญ่มี ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ขาดปัจจัยสำคัญในด้านการลงทุน คือ เงิน ดังนั้นเมื่อภาครัฐเห็นความสำคัญ โดยมีนโยบายเร่งด่วนให้ทุกหมู่บ้านหรือทุกชุมชนเมืองจัด ตั้งกองทุนเพื่อรับเงินจัดสรรกองทุนละ หนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบ อาชีพ สร้างอาชีพ เสริมรายได้ ชาวบ้านวังตะเคียนให้ความสำคัญกับ โครงการกองทุนนี้มาก โดย การเข้าร่วมประชุมและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านวังตะเคียน เกือบทุกคนก็มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน

2. สภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้านวังตะเคียนมีรูปแบบของการเกษตรกรรม ทุกครั้งเรื่อนมีพอ กินพอใช้ มีฐานะปานกลาง และคาดว่าในอนาคตเศรษฐกิจบ้านวังตะเคียนจะดีขึ้น ๆ ขึ้นไป ถ้ามี หน่วยงานจากภาครัฐเข้ามาสนับสนุนอย่างนี้

3. สภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านวังตะเคียนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเรียบ น้ำท่วมถึง ปัจจุบันฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เพราะความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่า

ประโยชน์ส่วนรวมของบุคคลบางกลุ่มที่ตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดภาวะฝนแล้ง ชาวบ้านไม่สามารถทำนา ทำไร่ ได้ตามฤดูกาล

4. ความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เกิดจากความสามัคคีของชาวบ้านวังตะเคียน จึงส่งผลให้หมู่บ้านสามารถจัดตั้งกองทุนได้

2.1.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้าน สรุปได้ว่าชาวบ้านวังตะเคียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นอย่างดีว่ารัฐบาลรัฐบาลจะแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น โดยการจัดสรรเงินเงินหมุนเวียน เพื่อใช้ในการสร้างงาน ประกอบอาชีพ เสริมรายได้

2. เงินจำนวนหนึ่งล้านบาทที่รัฐบาลจัดสรรให้ทุกหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เพื่อให้ชาวบ้านกู้ยืมไปประกอบอาชีพที่มีดอกเบี้ยต่ำ ชาวบ้านที่สนใจก็จะสมัครเป็นสมาชิกและเขียนโครงการเพื่อขอกู้เงินผ่านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนทั้งหมด 91 ราย และยื่นขอกู้ 77 ราย และทุกรายก็ได้รับอนุมัติเงินกู้ทั้งหมด แต่จำนวนเงินที่ขอกู้นั้นอาจจะได้ไม่ตามจำนวนที่ขอกู้เพราะคณะกรรมการจะพิจารณาเงินกู้จากระเบียบข้อบังคับกองทุน ซึ่งส่งผลให้สมาชิกบางรายไม่พอใจคณะกรรมการเพราะคิดว่าคณะกรรมการเล่นพรรคเล่นพวก

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน มี 15 คน ซึ่งคณะกรรมการทั้งหมดมาจากการคัดเลือกจากชาวบ้าน และคณะกรรมการทุกคนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส

2.1.3 ผลการประเมินกระบวนการของระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้าน พบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้พิจารณาจากโครงการที่สมาชิกเสนอขอกู้ โดยดูถึงความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโครงการที่สมาชิกได้เสนอขอกู้มา

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำบัญชีครบทุกขั้นตอน โดยเริ่มทำบัญชีตั้งแต่การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน การจัดทำบัญชีเงินฝาก การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย และการจัดทำบัญชีลูกหนี้ ถึงแม้ว่าแบบฟอร์มการจัดทำบัญชียังไม่ถูกต้องตามหลักบัญชีมากนัก แต่แบบฟอร์มที่คณะกรรมการจัดทำก็มีความรอบรอบคอบดีเข้าใจง่าย ถ้าจะให้คณะกรรมการจัดทำบัญชีตามแบบฟอร์มที่ทางรัฐบาลจัดทำให้ทุกแบบฟอร์มอาจจะเป็นเรื่องยาก

สำหรับคณะกรรมการเพราะคณะกรรมการส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพหลักของแต่ละคนอยู่แล้ว อาจจะไม่มีเวลามาลงรายละเอียดครบทุกขั้นตอน

3. การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ ได้รับความช่วยเหลือจากทางอำเภอสีคิ้ว โดยได้จัดโครงการ รอบรมการประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

4. การช่วยหาตลาด ไม่สามารถหาตลาดมารับผลผลิตของสมาชิกได้ สมาชิกต้องพึ่งตนเองในการจำหน่ายผลผลิตที่เกิดขึ้น

2.1.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกได้เป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง จำนวนผู้กู้จากกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 77 ราย จากจำนวนสมาชิก ทั้งหมด 91 ราย รวมยอดเงินที่ให้สมาชิกกู้ทั้งหมด 929,000 บาท จากจำนวน 1 ล้านบาท

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกที่กู้เงิน 77 ราย ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการ และอนุมัติให้กู้ได้ทั้งหมด จำนวนเงินทุนสะสม ของกองทุนหมู่บ้านมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สมาชิกที่กู้เงิน ไปไม่มีการขยายกิจการใหม่ ๆ ภายในหมู่บ้านแต่นำเงินไปเสริม และพัฒนาอาชีพเดิม

3. ผลกระทบโดยทางอ้อม พบว่ามีศักยภาพและความเข้มแข็งในหมู่บ้านมีเครือข่ายการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประกอบอาชีพซึ่งกันและกันและกันเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

พบว่าผลการประเมินในการดำเนินกิจการของผู้กู้ส่วนมากสมาชิกที่กู้เงินเคยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมาแล้วเพราะเป็นอาชีพหลักสมาชิกที่กู้เงินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว สมาชิกที่กู้ยืมเงินมีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพของตนได้รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย สมาชิกที่กู้ยืมเงินส่วนใหญ่จะไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ต้องกู้ยืมเงินจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ธ.ก.ส. สหกรณ์ และบางรายได้ยืมเงินจากพี่น้องของตนเองเพื่อเป็นทุนสมทบกับทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว

3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินอยู่กับ ธ.ก.ส. มีบางส่วนเป็นหนี้กับธนาคารออมสิน สหกรณ์การเกษตร และหนี้รายทุนนอกระบบ

4. อาชีพหลักของผู้กู้ ได้แก่ อาชีพทางการเกษตร การทำนา การทำไร่มันสำปะหลังและการเลี้ยงสัตว์

5. รายได้ของครอบครัว สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว แต่ก็มีบางครอบครัวที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน ส่วนใหญ่สมาชิกรายได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอ โครงการขอกู้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะมีเพียงสมาชิกบางรายเท่านั้นที่ไม่ใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เสนอขอกู้ เพราะสมาชิกบางรายกู้เงินได้จำนวนน้อยไม่เหมาะกับการลงทุนที่ได้เสนอ โครงการไปแล้ว จึงหันไปประกอบอาชีพอย่างอื่นแทน

2. อื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

- เงินอื่น ๆ สมาชิกบางรายมีเงินทุนเดิมอยู่แล้ว แต่ส่วนมากสมาชิกจะมีเงินมาสมทบทุนเดิมจากการกู้ยืมจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ธ.ก.ส.

- สถานที่และวัตถุดิบ สมาชิกที่กู้ยืมเงินจะใช้สถานที่และวัตถุดิบของตนเองซึ่งมีอยู่แล้วใช้ในการประกอบอาชีพแต่มีบางครอบครัวเช่าที่ในการประกอบอาชีพ

- เทคนิควิธีทำงาน ยังใช้ระบบเดิมคือ ใช้แรงงานของตนเองในการประกอบอาชีพ

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจการอย่างถาวรวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า สมาชิกที่กู้ยืมเงินนั้นได้ทำกิจการหรือประกอบอาชีพอยู่ในรูปแบบเดิม เช่น สมาชิกที่กู้ยืมไปซื้อสัตว์มาเลี้ยงก็จะเลี้ยงตามธรรมชาติปล่อยสัตว์เลี้ยงอยู่ตามทุ่งนาของตนเอง และบริเวณที่มีหญ้า โดยผู้เลี้ยงจะคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

2. อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B

- การหาตลาดที่ดี สมาชิกที่กู้เงินไปลงทุนประกอบอาชีพไม่สามารถหาตลาดรองรับผลผลิตได้

- การหาวัตถุดิบที่ดี สมาชิกมีความสามารถที่จะหาวัตถุดิบที่ดีได้ แต่สมาชิกบางรายกู้เงินได้น้อย จึงไม่พอเพียงที่จะหาวัตถุดิบมาประกอบอาชีพได้ตามความต้องการ

- การจัดทำบัญชี สมาชิกยังไม่ค่อยเข้าใจในระบบการทำบัญชีที่ถูกต้องและมีบางรายที่ลงทุนประกอบอาชีพแล้วไม่ได้บันทึกรายการใด ๆ ไว้เลย

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ B

ผลโดยตรง ได้แก่

- รายได้เป็นเงินสมาชิกบางรายที่กู้ยืมเงินลงทุนประกอบอาชีพแล้วมีรายได้เป็นเงิน เช่น สมาชิกที่กู้เงินไปลงทุนปลูกมันสำปะหลัง เมื่อผลผลิตออกมาแล้วนำไปขายสมาชิกก็มีรายได้เป็นเงิน

- ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ สมาชิกส่วนใหญ่ที่กู้ยืมเงินไปลงทุนแล้ว ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ เช่น สมาชิกกู้เงินไปซื้อสัตว์มาเลี้ยง ค้าขาย
- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ สมาชิกที่กู้เงินไปลงทุนประกอบกิจการยังไม่ได้ขยายกิจการใด ๆ เพราะสมาชิกเพิ่งเริ่มลงทุนยังไม่มีรายรับเพิ่มขึ้นพอที่จะขยายกิจการได้
- ผู้กู้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจาก ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสมาชิกได้ ดำเนินกิจการของตนเองด้วยเทคนิควิธีที่ดี คือ มีการวางแผนระบบการทำงานที่ดีขึ้น

ผลกระทบโดยอ้อม ได้แก่

- ผู้กู้มีการพึ่งตนเองสมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุน สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น
- การกลับคืนถิ่นของประชาชน จากที่เคยอพยพไปทำงานต่างถิ่นก็มีบางส่วนที่ได้กลับมาทำงานที่บ้านเกิดของตนเอง

3. ผลการทดลองวิธีแบบใหม่

ผลการทดลองวิธีใหม่พบว่า สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านไปแล้ว ไม่ได้นำเงินไปทดลองประกอบอาชีพในรูปแบบใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ เนื่องจากสมาชิกได้กู้ยืมเงินไปเพื่อเป็นทุนสมทบกับทุนเดิมของตนเองเพื่อประกอบอาชีพหลักที่เคยทำมาก่อนแล้ว ดังนั้นสมาชิกจึงไม่คิดที่จะประกอบกิจการใหม่ ๆ เพราะอาชีพเดิมเงินทุนก็ไม่เพียงพอแล้ว ถ้าจะไปทดลองวิธีการใหม่ ๆ อีก เงินทุนก็จะต้องใช้จ่ายในจำนวนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนจึงไม่คิดที่จะทดลองวิธีการใหม่ อีกทั้งสมาชิกไม่ค่อยได้รับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและไม่มีความรู้ความเข้าใจว่าประกอบธุรกิจอะไรจึงจะประสบความสำเร็จในด้านการประกอบอาชีพใหม่ ๆ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาชิก ไม่กล้าที่จะลงทุน

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ เลี้ยงสัตว์ สรุปได้ดังนี้

1. อาชีพเลี้ยงโค กระบือ ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ จำนวนเงินที่ได้กู้ยืมมาจากกองทุนและเงินทุนเดิม ของสมาชิกที่กู้ยืม กำล้างทำงานของสมาชิก กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการวางแผน การเตรียมสถานที่ หัวตุ๊ดคืบที่ดี มีการหาตลาดรองรับ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ สมาชิกมีรายได้เป็นเงินและเป็นสิ่งที่ของ มีความพึงพอใจ ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น

2. อาชีพเลี้ยงสุกร ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ จำนวนเงินที่ได้กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน กำล้างทำงาน มีวิธีเทคนิควิธีการทำงานที่ดี กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการวางแผนจัดเตรียมโรงเรือนและ

สถานที่เลี้ยงให้พร้อม ซึ่งถูกหมุ่โดยเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ และศึกษาวิธีเลี้ยงที่ดี พร้อมทั้งหาตลาดไว้รองรับผลผลิตของสมาชิก ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ สมาชิกได้เป็นเงิน มีความพึงพอใจในการผลิต ลดรายจ่ายภายในครอบครัว ทำให้ไม่เกิดการว่างงานในชุมชน

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน วงตะเคียน

1. ผลที่เกิดจากการเสนอโครงการของสมาชิกที่กู้ยืมเงินพบว่า สมาชิกรู้จักการเขียนโครงการ ที่ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนได้กำหนดเอาไว้และทำให้คณะกรรมการได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของสมาชิกว่าถูกต้อง การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพในด้านใดบ้าง

2. ผลที่เกิดจากการทำสัญญากู้ยืม ระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกพบว่าสมาชิกได้ทำสัญญากู้ยืมเงินนั้น มีความตระหนักและถืออยู่เสมอว่าตนเองมีข้อผูกพันกับกองทุนหมู่บ้านอย่างไร เมื่อครบวาระการชำระหนี้ต้องนำทุนเดิมพร้อมดอกเบี้ยไปชำระหนี้ตามที่ตนเองได้ทำสัญญาเอาไว้กับคณะกรรมการกองทุน

3. ผลผลิตที่เกิดจากรายได้ของสมาชิกพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ ทำให้รายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดรายจ่ายภายในครอบครัวได้ รายได้ที่ได้รับสมาชิกได้รับเป็นเงินและเป็นสิ่งของ

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1. การเกิดกองทุน พบว่า มีเงินกองทุน 1 ล้านบาท สมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน โดย มีผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ สมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้านและมีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านมีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างรายได้ มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุนในหมู่บ้านและมีสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุนมี 91 ราย ยอดคงเหลือของกองทุน 71,000 บาท เพื่อกันไว้เป็นเงินให้สมาชิกกู้ยืมเงิน

2. ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน ชาย 11 คน หญิง 4 คน มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนด้วยความโปร่งใส ระเบียบการบริหารกองทุนให้อยู่ภายในกรอบของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนมีการประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ มีการรับสมาชิก มีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน การตัดสินใจจะพิจารณาจากการเสนอโครงการของสมาชิกว่ามีความเหมาะสม

และความเป็นไปได้มากนักน้อยเพียงใด มีการจัดสรรผลประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับจากสมาชิกที่ชำระเงินคืนเมื่อครบกำหนด

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า สมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุนและสมาชิกก็นำหลักการนี้มาใช้ในการประกอบอาชีพ สามารถนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพของสมาชิก ได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้สมาชิกเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นสมาชิกกองทุนทุกคน มีเงินที่รัฐบาลให้ยืม สมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการตนเองให้ได้ สมาชิกแต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเองและคำนึงถึงการบริโภคที่มีตลาดรองรับอย่างมั่นคง การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า มีจำนวนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เกิดขึ้น

5. ประชากรทั้งหมด 673 คน ชาย 332 หญิง 341 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ปัจจุบันสมาชิคนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น ปลูกพืช จำนวน 6 ราย เลี้ยงสัตว์ จำนวน 67 ราย นอกจากนี้ยังมีอาชีพด้านอื่น ๆ คือ อาชีพค้าขาย 4 ราย สมาชิกได้ดำเนินการกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

1. ปัจจัยด้านบวก การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ชาวบ้านภายในหมู่บ้าน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนเข้าร่วมประชุมจำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดภายในหมู่บ้าน มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านมีกลุ่มองค์กรเกิดขึ้น จำนวนหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มออนทัวร์ กลุ่มเกษตร เป็นต้น

2. ปัจจัยการผลิตด้านลบ กองทุนหมู่บ้านอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอำนาจเก่าคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับกลุ่มอำนาจใหม่ คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการกองทุนกับชาวบ้านทั่วไป ถ้ามีการกล่าวหาว่าเลือกที่รักมักที่ชังหรือเล่นพรรคเล่นพวก (ไทยรัฐ, 27 ก.พ. 2545 : 3)

6.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกันมีการจำหน่ายผลผลิตของผู้ประกอบอาชีพเสริม สมาชิกมีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของหมู่บ้านวังตะเคียน โดยการสรุปรวมจากแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (รายงาน บร.2)

- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีในระดับปานกลาง
- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับดีมาก
- สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับดีมาก
- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับปานกลาง
- ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนาอยู่

ในระดับปานกลาง

- ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่สันทนะของประชาชนในท้องถิ่นพบว่า
- สมาชิกภายในหมู่บ้านต้องมีความสามัคคีกัน
 - สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่
 - สมาชิกภายในหมู่บ้านอยู่อาศัยรวมกันเป็นปึกแผ่น ออบอวน รักใคร่ปรองดองกัน
 - สมาชิกภายในหมู่บ้านสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้
 - สมาชิกในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - สมาชิกในหมู่บ้านมีการเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการติดตามผลดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านวังตะเคียน หมู่ 10 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลหรือไม่ โดยพิจารณาจาก

1.1.1 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก

1.1.2 การบริหารจัดการกองทุน

1.1.3 กระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.1.4 เศรษฐกิจรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

1.1.5 ประชาชนในบ้านวังตะเคียน มีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์เกิดจากปัจจัยใดบ้าง

3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านวังตะเคียนและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

5. เพื่อการค้นหาและสร้างองค์ความรู้ ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา และการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรีของหมู่บ้านวังตะเคียน รวมทั้งการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน

3. ผลการดำเนินงาน

3.1 ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

3.2 ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์

3.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบต่องบกองทุนและส่งเสริมการทำงานของกองทุน

3.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนเพิ่มขึ้น

3.5 ระเบียบกองทุนมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น เป็นระเบียบที่สามารถปฏิบัติได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุน

3.6 สมาชิกในหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุน มีความสามัคคีกัน มีความคิดริเริ่ม มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ร่วมกันแก้ปัญหาของตนเองและปัญหาส่วนรวม เพื่อเพิ่มศักยภาพของหมู่บ้าน วิ่งตะเคียนและส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกๆ ด้าน

3.7 ประชาชนในหมู่บ้านมีความกินดีอยู่ดีขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ

3.8 ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการนำความรู้จากกิจกรรมต่างๆ มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

3.9 ประชาชนหมู่บ้านวิ่งตะเคียนมีงานทำเพิ่มมากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ประชาชนที่ไปทำงานต่างถิ่น(บางส่วน)กลับมาประกอบอาชีพที่หมู่บ้าน ก่อให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัวและเกิดความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้านวิ่งตะเคียน

3.10 มีการจัดประชุมกลุ่มอาชีพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และนำมาปรับปรุงใช้กับชีวิตประจำวัน เพื่อให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านวิ่งตะเคียน

ข้อที่ 1 เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านวิ่งตะเคียนเกิดขึ้นได้จาก ความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน การมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้มีกองทุนที่มีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านวิ่งตะเคียนจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

ข้อที่ 2 เพราะกองทุนหมู่บ้านวิ่งตะเคียนมีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้มีความง่ายและความคล่องตัวในการบริหารกองทุน โดยได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน จากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการทุกคนอย่างชัดเจน ช่วยให้ระบบการบริหารกองทุนบ้านวิ่งตะเคียนมีประสิทธิภาพ

ข้อที่ 3 เพราะกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียนเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยน การอบรม และการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีสัมมนา จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้ มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองและ หมู่บ้าน และส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อที่ 4 มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มเกษตร กลุ่ม เลี้ยงโค กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นประชาชนบ้านวังตะเคียน มีความ ซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีรักใคร่ปรองดองกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส มีความรักต่อบ้านเกิดของตน เอง ร่วมแรงพัฒนาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม และประชาชนสามารถ ร่วมกันแก้ปัญหาของหมู่บ้าน จึงส่งผลให้หมู่บ้านวังตะเคียนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็น หมู่บ้านที่เข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 91 คน จากจำนวนครัวเรือน 131 ครัวเรือน ซึ่งถือว่าการจัดตั้งกองทุนประสบความสำเร็จและ คาดว่าในอนาคตจะมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น และมีเงินหมุนเวียนสำหรับพัฒนาอาชีพ เสริมรายได้ ใน หมู่บ้านเพิ่มมากขึ้นด้วย

2.1.2 เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกัน และกันมากขึ้น จึงส่งผลให้เกิดหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งและประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างยั่งยืน ประสิทธิภาพการประกอบอาชีพที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายในหมู่บ้าน จึง ได้ อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มองค์กร ในการประกอบอาชีพ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

2.1.3 สมาชิกกองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้น รู้จักการออมเงิน เพื่อประโยชน์ต่อการประกอบ อาชีพของตนเองและครอบครัว

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 สมาชิกกองทุนบางรายไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่ง คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้ให้ต่ำกว่ายอดเงินที่ขอกู้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะ กรรมการกองทุน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชุมเท่าใดนัก

2.2.2 คณะกรรมการกองทุนบางรายขาดความรู้ในการบริหารจัดการกองทุน และการทำงานบัญชีกองทุน ดังนั้นภาระหนักจึงตกเป็นของประธาน รองประธาน และเลขานุการ ทำให้ระบบการบริหารกองทุนมีความล่าช้า ขาดความละเอียดรอบคอบในการทำงานเพราะไม่มีฝ่ายตรวจสอบ

2.2.3 ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถคงสภาพเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพให้เจริญเติบโตเป็นดอกผลได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.4 สมาชิกบางรายมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก บางคนต้องออกไปทำงานต่างพื้นที่ ทำให้ไม่ได้รับข่าวสารจากการประชุมกองทุน ทำให้การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการเกิดความล่าช้า

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมศึกษาการสร้างองค์กรเครือข่ายย่อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งประชาชนหมู่บ้านวังตะเคียนได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ คือ กลุ่มทอผ้า กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มเกษตร กลุ่มสตรีแม่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งกลุ่มส่งเสริมอาชีพดังกล่าวได้จัดตั้งขึ้นก่อนโครงการกองทุนหมู่บ้านหนึ่งด้านบาทแล้ว แต่เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามา กลุ่มองค์กรเหล่านี้ได้มีการพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สมาชิกกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้กลุ่มองค์กรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น เป็นส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัววัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านวังตะเคียนรู้หน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน สมาชิกหันมาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติในที่ประชุม จึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้น การอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นภายในครอบครัว มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อีกทั้งในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จึงทำให้การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านวังตะเคียนมีความสุข ร่มเย็น และอยู่กันอย่างมีสันติ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่างๆ สามารถลงทุนก่อให้เกิดรายได้จากผลผลิต และสมาชิกจะส่งเงินออมสะสมจะทุก ๆ เดือน ทำให้จำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของกองทุน

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการตามกิจกรรมต่างๆ สามารถลดภาระหนี้สินลงได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น โดยสมาชิกได้รู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการรวมกลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพของตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน อยากให้เกิดกองทุนมีความมั่นคงและมีประสิทธิภาพเพื่อความยั่งยืนอยู่ที่ดีของประชาชน ก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

ข้อที่ 1 ระยะเวลาในการคืนเงินบางโครงการระยะเวลาคืนเงินต้นและดอกเบี้ย เร็วเกินไป เช่นสมาชิกที่ขอกู้เงินเพื่อไปทำไร่มันสำปะหลัง ถ้าสมาชิกเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอายุ 1 ปี อาจจะได้ผลผลิตมากเท่าที่ควรหรือถ้าราคาต่ำก็จะส่งผลให้ขาดทุน ดังนั้นเมื่อถึงระยะเวลาคืนเงินสมาชิกอาจจะไปขอกู้เงินจากนายทุนนอกระบบมาส่งกองทุน จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินมากขึ้น

ข้อที่ 2 วงเงินที่อนุมัติให้กู้ สูงสุดไม่ควรเกิน 30,000 บาท จงระเบียบกองทุนที่อนุมัติให้กู้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท เนื่องจากสมาชิกบางรายหากกู้เงิน ไปแล้วไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น และเงินกองทุนอาจสูญ ไม่สามารถเรียกเก็บคืนได้

ข้อที่ 3 คณะกรรมการมีมากเกินไป ควรมีประมาณ 8 คน เพราะคณะกรรมการบางคนไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทและหน้าที่ของตนเพราะเห็นว่ามีคณะกรรมการคนอื่นทำงานแทนแล้ว

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อที่ 1 คณะกรรมการที่มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชี จะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการถือเงินสดในมือ เพราะจะเป็นการควบคุมการทุจริตจากการนำเงินไปส่วนตัวแล้วมาแก้ไขตัวเลขในเอกสาร ซึ่งถ้าทุกกองทุนสามารถปฏิบัติได้ก็จะช่วยในเรื่องการตรวจสอบภายในกองทุนด้วย

เพราะทุกสิ้นเดือน กรรมการที่จัดทำบัญชีจะต้องมาตรวจสอบยอดเงินสดในมือว่าตรงกับในบัญชีหรือไม่

ข้อที่ 2 คณะกรรมการกองทุนควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากกว่านี้ โดยให้ความร่วมมือในการประชุมระดับอำเภอมากขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่คณะกรรมการกองทุน โดยเฉพาะ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อที่ 3 ควรมีการแบ่งงานบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อที่ 4 ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุน แก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะற்றுณิกและเลขานุการ ควรได้รับความรู้ในการจัดทำบัญชีกองทุนให้มากที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยากและข้อมูลมาก ต้องทำบัญชีให้ละเอียดรอบคอบ เพื่อความโปร่งใสในการบริหารกองทุน และเป็นการจัดระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยในการบริหารจัดการกองทุน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ข้อที่ 1 สมาชิกผู้กู้เงินควรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนขอในโครงการขอกู้ ไม่ควรนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์หรือนำไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น

ข้อที่ 2 สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพต่างๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกันควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกัน และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อที่ 3 สมาชิกผู้กู้เงินควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น จะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น และช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้สินลงได้

ข้อที่ 4 สมาชิกผู้กู้เงินที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม หรือต้องการลดรายจ่ายในการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรขึ้น เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ เป็นการช่วยลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องซื้อปุ๋ยราคาแพงอีกต่อไป และสามารถผลิตปุ๋ยจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

ข้อที่ 5 ก่อนที่สมาชิกจะเลือกประกอบอาชีพอะไรนั้น ควรจะศึกษาถึงปัจจัยหรือผลกระทบทางด้านต่าง ๆ ด้วย เช่น ความถนัดของตนเอง สภาพเศรษฐกิจของชุมชน สภาพแวดล้อมของชุมชน การตลาด เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

- ข้อที่ 1 กองทุนหมู่บ้านช่วยลดภาระหนี้สินหรือเพิ่มภาระหนี้สินผูกพัน
- ข้อที่ 2 สาเหตุความล้มเหลวของกองทุนหมู่บ้าน
- ข้อที่ 3 ผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น หลังจากมีเงินกองทุน 1 ล้านบาท เข้ามาในหมู่บ้านและชุมชน
 - ข้อที่ 4 กองทุนหมู่บ้านส่งผลให้ปัญหาความยากจนในระดับประเทศมีอัตราลดลง
 - ข้อที่ 5 ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน
 - ข้อที่ 6 ควรยกย่องกองทุนหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการกองทุน จนประสบความสำเร็จ เพื่อกระตุ้นให้กองทุนหมู่บ้านอื่นปฏิบัติตาม
 - ข้อที่ 7 อาชีพใหม่ที่อาจเกิดขึ้นภายในหมู่บ้านหรือมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
 - ข้อที่ 8 การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
 - ข้อที่ 9 อุตสาหกรรมในชุมชนเกิดขึ้นจากเงินกองทุนหรือเงินทุนนอกระบบ

บรรณานุกรม

- เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. 2541. รายงานสรุปลักษณะพันธุ์ไม้ของประเทศไทยตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา. กรุงเทพฯ : กรมป่าไม้.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน. 2544. ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านวังตะเคียน. นครราชสีมา.
- เฉลียว บุรีภักดี. 2545. ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส อาร์ พรินต์ติ้ง แมสโปรดักต์ จำกัด.
- เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษา. นครราชสีมา.
- ไทยรัฐ. 2545. กองทุนหมู่บ้านด้านลบ. กรุงเทพฯ.
- นงนุช ชลอเจริญยิ่ง. 2544. แบบรายงาน (บร.1 – บร. 12). นครราชสีมา.
- วิทยา เตียงกุล. 2544. เศรษฐกิจสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มิ่งมิตร.
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2545. รายงานความคืบหน้าเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รอบ 2 (ตุลาคม – ธันวาคม). กรุงเทพฯ.
- สมหวัง ไผ่จันทิก และคณะ. 2539. รายงานสรุปกรรณำรวิจหมู่บ้านวังตะเคียน. นครราชสีมา.
- อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ. 2545. ชุมชนวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : หัสน์ทองการพิมพ์.